

BIJLAGEN.

I. PRIVILEGIËN.

N° 1. 1296, 17 Juni (1). *Aert graaf tot Loen staat water uit de Bochholterbeek af aan Willem van Horne.*

Aert, greve tot Loen, saluyt ende ewigen vrede in Goede met bekenllicheit der waarheit; kenlick sy eynen yegellicken die dese onsse gegenwordige briève sullen syen ofte horen lesen dat in jegenwordicheit onsser ende onser ondersaten mennichvoldicheit erschenen ende komen is der edell ende onste getrouwe Goessen van Bonne, heere tot Elsthelo onse dienre bekenkende voir ons geconsenteert ende gegeven te hebben den edelen ende waillgeboren heren Willem heer tot Hoerne synen lieven ende getruwen neve eyn deill waters eyne beeck loupende by den molen geheitten die Nedermolén in der heerlicheit van Boechout, walke heerlicheit Goessen voirgenoemt van onss in leenscap haldende iss, so voele ende soe breit alls doer eyn vaet ofte duetlick geheitten eyn blecaer loupén mach welke water alsoe alls voerscr. steit Willyme heer tot Hoerne voirgen. ontfangen sall beneden der nedermolén voirscr. in teicken der wairheyte ende beschermssell der wairheyte des voirscr. steit hebben wyr Aert Greve voirg. alls overheit der voirscr. heerlicheit Boechout ter beden Goeessens voergen. in telken der waarheyte ende onss selffs consentz ende belieff onsen siegell hier onder op spacién dess brieffs doen hangen. Int jair ons heren dusent twee hondert ses ende negentich des Sondachs voir sint Jan Baptist dach binnen der stad Brussel.

(Volgt vidimus door Lodewijk van Bourbon, bisschop van Luik, waarin dit Charter nog eens wordt herhaald, van 1481 23 Sept., bekrachtiging door deken en kapittel der kathedraal van Luik van denzelfden datum, idem door burgemeester, gezworenen en raad van Luik op denzelfden datum). (2)

Everat, Greve van der Marck van Arenborch, heer zo Merrwa zo . . . esberch (?) zo Boechout ende Brogell, Erffvoecht zo Ludick, doen kont

(1) Aldus de datum in de chroniek verbeteren.

(2) Deze vidimussen volgen hierna in 't Latijn uit het privilegieboek, als zijnde in deze taal gegeven. De vertaling van het charter zelf heeft varianten.

allen denghene, die onsse tegenwoordige brieve sullen syen off horen lesen wie van onsser voirschr. heirlcheit wegen Boechhout en Brogell approveert, confirmeert ende ratificeert hebben voir onss, onse erve ende naecomelingen alss wy ouch overmits desen onsen brieven approberen, confirmeeren ende ratificeren ende geven ouch ende gonnen allen dat gheens den boven bescreven stelt met uitgescheiden.

In teicken der waerheyt hebben wir Everat greve voir en. onss selffa hant onder op spacien dess briefs gesat int jaer onss heeren dusent vyfhondert ende twelf des veerteenten dach in Julio.

(was get.) Evrard v. d. Marck.

(De volgende charters N° 2—11 zijn uit het oudste privilegieboek op perkament in 4° ontleend.)

N° 2. 1481, 23 Sept. *Vidimus, bekrachtiging en uitbreiding van het vorig privilegie tot het drievoudige der hoeveelheid water, door Lodewijk van Bourbon, bisschop van Luik.*

Ludovicus de Bourbon Dei gratia Episcopus Leodiensis, dux Bullo-ni-sis et Lossensis. Notum facimus omnibus et singulis presentes litteras audituris seu visuris quatenus per amabilem supplicationem fidelis nostri consanguinei Jacobi Comitis de Hoerne requisiti sumus, sibi velle annuere et consentire pro subditis suis de Weerd t ad habendum et utendum de rivulo nostro ante molendinum vulgari-ter nuncupatum die nedermolen prope Boechhout currente ter maius quam predecessoribus suis concessum fuit per pie memorie dominum Arnoldum comitem Lossensem secundum tenorem litterarum earumdem quarum tenor sequitur de verbo ad verbum, et est talis. Universis praesentes litteras visuris vel audituris Arnoldus comes Lossensis Salu-tem cum noticia veritatis in Domino sempiternam. Noverint universi quod in nostra praesentia hominumque nostrorum plurium constitutus vir nobilis fidelis noster Goeswinus de Borne dominus de Elstho fa-mulus recognovit et confessus fuit coram nobis se concessisse per-petuo et contulisse viro nobili domino Wilmhelmo domino de Hoerne fideli nostro dilecto partem aquae cujusdam rivuli juxta molendinum quod dicitur Nedermoelen currentis seu defluentis in jurisdictionem de Boeckhout quam a nobis penitus tenet in feudum dictus Goes-winus tantum videlicet quod ultra quoddam vas quod vulgariter teutonice byckaer appellatur sive per medium eius currere possit et

transire. Quam aquam vlr nobilis de Hoerne praedictus recipere debet subtus molendinum dictum nedermolén praesertim. In cuius rei testimonium et munimen tamquam dominus bonorum sive jurisdictionis de Boechout praedictae superior ad petitionem praedicti Goeswini in signum confirmationis ratificationis et nostri consensus sigillum nostrum praesentibus duximus appendendum. Datum Anno domini millesimo ducesimo nonagesimo sexto dominica ante festum beati Joannis Baptistae in Bruxella, et quia praedictus noster consanguineus Jacobus Comes de Hoerne a juventute noster fuit commensalis pluraque nobis fecit, et adhuc faciet servitia, ita quod preces suas postergare nequimus, sed sibi et successoribus suis per litteras nostras praesentes in perpetuum annuimus damus et consentimus pro se et suis et subditis de Weert ad utendum et habendum de praedicto rivulo adhuc ter in tantum quam in praedicta littera concessum et datum est, omnibus dolo et fraude seclusis. In signum veritatis fecimus sigillum Majestatis Episcopatus nostri praesentibus appendendum, datum in civitate nostra Leodiensi Anno domini millesimo quadringentesimo octuagesimo primo, vicesima tertia die mensis Septembris. Infra erat scriptum de mandato domini mei metuendissimi superioris praesentibus domino Godenoldo de Slens cancellario et magistro Martino decano Sancti Dionisii et signatum erat Bugchaylt (?) et erat appensum sigillum Majestatis Episcopatus Leodiensis in cera rubra expressum et ferro albo inclusum.

1481, 28 Sept. Bekracting door deken en kapittel te Luik van hetzelfde charter.

Decanus et Capitulum Leodiense, universis praesentes nostras litteras inspecturis notum facimus quod nos instantis et precibus nobilis et generosi domicelli Jacobi, comitis de Hoerne in litteris Reverendissimi in Christo patris et domini nostri Ludovici de Bourbon Dei et apostolicae Sedis gratia Episcopi Leodiensis ducis Bullonensis et comitis Lossensis quibus praesentes nostrae Litterae transfiguntur nominati domini Episcopi litteras in quantum in nobis est et ad nos spectat salvo jure unius cuiusque laudamus et approbamus. In quorum fidem et testimonium sigillum nostrum ad causas praesentibus duximus appendendum, datum anno a nativitate domini millesimo quadringentesimo octuagesimo primo, vicesima tertia die mensis

Septembris. Infra erat scriptum „ Per venerabiles dominos meos supradictos et de illorum mandato mihi in Capitulo facto signatum erat Johspym . . . (?) et erat appensum sigillum capituli Leodiensis in cera viridi expressum et ferro albo inclusum.

1481, 28 Sept. *Idem door den Magistraat te Luik.*

Nos Burgimagistri jurati et consules nobilis civitatis Leodiensis. Notum facimus omnibus et singulis ad quos litterae presentes pervenerint, quod nos instantiis nobilis et generosi domicelli Jacobi comitis de Hoerne in litteris Reverendissimi domini nostri domini Ludovici de Bourbon Episcopi Leodiensis, ducis Bullonensis et comitis Lossensis quibus hae nostrae litterae transfixae sunt nominati inclinati, contenta et in eisdem descripta quantum in nobis est et ad nos spectat laudamus approbamus et ratificamus salvo jure cuiuslibet, in quorum fidem et testimonium sigillum civitatis nostrae praesentibus duximus appendendum. Datum anno a nativitate domini millesimo quadringentesimo octuagesimo primo vicesimalertia die mensis Septembris et erat infra scriptum de mandato principali Burgimagistrorum, consulum et juratorum praemissorum, signatum erat Go : Groetboir, et erat appensum sigillum civitatis Leodiensis in cera viridi expressum et ferro albo inclusum. (Privilegeboek fol. 9 en 10.)

N° 8. 1860, 8 Maart. *Privilegie van heer Diederick van Hoerne.*

Wij Diederick (1) heer van Hoerne, unde van Altenaë maeken condt ende kennelyck allen luyden, dat wij geloift hebben ende geloeven in gueden truwen, allen unsen gueden luyden van den dorpen van Weert, van den overste eynde ende van den nedersten eynde, dat wy hen rechte ende vonnisse doen solen onsen schepen van Weert,

(1) Uit dit charter vernemen wij dat deze Dirk een oom had die heer van Perwijs was en eene zuster die vrouw was van Diest; dit kan niet slaan op Dirk, bisschop van Osnabruck, zooals wij in de noot der chroniek op 1360 zoiden, maar alleen op Dirk Loeff of Dirk heer van Perwijs diens broeder, wier zuster Elsa met Hondrik van Diest was gehuwd en wier oom Dirk van Perwijs kinderloos stierf, waardoor Parwys op den voorgenoemden Dirk, kind zijns halven broeders Willem overging. Nu heeft Dirk Loeff inderdaad den titel van heer van Weert gevoerd. (Goethals Hist... de la famille de Horne p. 103.) In een charter bij Goethals p. 216 aangehaald, wordt bij verdrag tusschen hem en zijn neef Willem (kind zijns broeders Willem V of VI) bepaald o. a. „ dat Willem van Hoerne houden ende besitten sal die heerscap van Huerne, Weert en Wesseme“. Dat geschiedde 20 Febr. 1369.

unde anders en gheenrehande ghewalt. Ende dat wij hen binnen drien jaeren naestvolgende en gheynrehanden beede noch schattinge affniemen en sullen, noch laeten niemen nae onser macht, ten weere dat ons lyffs noyt dede om bequameyken unde groeten dienst dien sy ons ende onsser suster der Joufrouwe van Diest gedaen hebben want sy ons ende unsen lieven oem den heer van Parwys geloofft hebben te geven vyffthien hondert auder schilde binnen drien jaeren voirsr. elcs jairs en derdel te betalen tot unsser suster behoiff van Diest voirsr. In oirkunden des brieffs met onsen zegel open bezagelt ende om te meere sekernissen soe hebben wy gebeden onssen lieven oem den heer van Parwys want hy hier over aangeweest heeft, unde by zynen wille geschiet is dat hy diesen brieff met ons bezegelt, dat hij om onsser beeden wille gedaen heeft. Ghegheven in't jair van der geboirten ons heeren doe man screeff duysent dryhondert ende dsestich des Sonnedachs als men singht Oculi. (fol. 1.)

N° 4. 1414, 5 Mei. „Privilegie van den Merchrecht gegeven van heer Wilm van Hoerne”.

Wyr Willem, heere tot Hoerne van Altenae ende van Cortessem doen te weeten allen luyden die diesen brieff sullen sien oft hoeren lesen, dat wer aengesien hebben oirbair ende nutheyt onser landen ende sunderlinghe onsser stadt van Weert, unde om dat ons onredelyck ende teghen Godt dunckt wesen dat men des Scendaechs, unde op andere hoege heylige daeghen merckt helt ende coupt ende vercoupt, als men Goide aenroepen ende dienen soude, soo hebben wer gegeven unsser stadt van Weert vursr. dry jairmerckden des jairs datz te weeten eenen up Sinte Bonifacius daechs die es des vyfdea daichs in braemaent, eenen op Sinte Jans daich Baptisten dat hy onthoiff wairt ende eenen op Sinte Barben daich der Jonckvrouwen alle jair op elcken van diesen drien daeghen te halden ende alle weken eenen weeckmerckt te halden op alle Saterdaich die int jair compt, ende gheven allen den gheenen die diese voorsz. merckden, jair mercken unde weeckmerckden versuecken sullen off tot Weert commen sullen op diese voorsz. mercktdaighe goet vast seker geleyde te commen ende te keeren van alle saecken sonder die weder ons off onsser heerlichheyt gedaen hebben, ende alle saecken die ghevallen sullen dat sy van schulden ofte van kive in den merckt

offte op eenen mercktdaich sal men onvertoeghen richten op dien mercktdaich oft op eenen anderen merckdaich. Voirt soe gheven wer voor ons ende onsse naecoemelinghe onsser stadt van Weert voorscr. tot ewighen dalghen erflyck ende ewelick gheduerende alle die assyze die sy gesat hebben offte setten zullen op alle goit datmen tot Weert coupon oft vercoupen sall, dairmen in anderen steden, ende dorpen assize aff plecht te gheven inder stadt behoiff die te oirbaeren ende te keeren bij raede unzer onsser Amptlyude, onser Scepen ende Burghemeisters der voorsz. stadt van Weert dair sjs beste toe behoeven sullen om mede die straeten ende bruggen te halden hoen mede te vesten poirten ende sloete mede te maken ende tot anderen saeken die den lande nut wesen sullen ende dair aff sullen zy dees jairs tot eenre tyt ons offte onsse amptlyuden rekeninghe ende bewys aff doen, wair die voorsz. assyze aengekeert zullen weerden off zyn ende die voorsz. assyze te minderen ende te meerderen by raide onsser off onssen amptlyude onsser Scepen ende Burgemeisters voirsch. alsoe dicke ende mennichwerff alst ons ende hoen nut ende oirbaer sal duncken ende des lantz profyt wesen sal beheltlick ons onsser heerlicheyt ende recht ende onsser naecominghen. Ende omdat wer willen dat diese voirsch. saecken vast ende stedich blijven zullen soo hebben wer onsser groeten zegel onderaen diesen brieff doen hanghen. Gogeven int Jair ons heeren geboirte doe men screef duysent vierhondert unde veertheen op den vyffden daich in Mey.

(fol. 2.)

N° 5. 1419, 20 Jan. *Privilegie van Willem van Horne (boschrecht).*

Wy Willem, heere van Huerne van Altenae ende van Montengys doen kont allen denghenen dyo diesen brieff sullen zyen oft hoeren lesen, dat wy van onsser guedertierenheyt, ende om diensts wille den ous onse ghemeyne ondersaeten und guede lude van Weert van beyden bancken ten oversten ynde ende ten nedersten ynde daegelix doen unde naemaels duren sullen. Soe hebben wy voor ons ende onsse erven onssen gueden luyden van Weert geseten binnen den twee bancken voirsch. ten vuersten ende ten nedersten eynde dy nu syen ende naemaels commen hun ende hoeren erven dy bosch hebben oft crigen moeghen gegonnen hoir eeckir hon te dienen elck

nae zynen bossch belanck inne alle der maten dat hoir voerenthyt by onssen alderen die heeren tot Hoirne waeren, plaich te dienen ende nae alder gewoente. Oich hebben wer voer onss ende onsse erven, onsen gueden lueden van Weert geseten bynnen beyden bencken ten oversten eynde ende ten nedersten eynde die nu syn ende naemaels kommen sullen ende hooren erven gegonnen dat sy alle hout eycken off douffhout elck wider zyn erve op dy ghe-meynnten posten maich ende duen posten, ende dat hout eycken ende douffhout sall moeghen houwen ende te gebruycken alsomennich werf als hy will sonder te misdoen teghen ons off onse naecomelinghe off sonder kalentieren onsser, onsser naecomelinghe, onsser amptluyde, ende onsser naecomelinghen amptluyde. In oirkonden der waerheyt soo hebben wy Willem, heere van Huerne, van Altenae ende van Montangys onssen zegell aen diesen brieff doen hanghen.

Gegheven int jaer ons heeren duysent vier honderd ende neghen-tien op Sinte Sebastianus daich. (fol. 8.)

N° 8. 1446, 27 Maart. „*Privilegie van Lantrecht gegeven ende verleendt van heer Jacop, heeren soe Hoerne*”.

Wyr Jacop, heere zo Hoerne zo Altenae zo Corterschem ind zo Montangys doen kondt allen luden ind bekennen mit diesene brieve voir ons onsse erven ind naecommelinghe dat wyr mit gueden voirberaet ind wailbedaichten sinnen in bywesen unsser frunde her nae bescreven aengesien ind besonnen haeven getrouwen dienst unsser underseesen van Weert, sy onssen alderen ind onss gedaen haeven ind noich alle daeghen midt gueder willen doin. Ind haeven dairom denselven onssen onderseesen zo Weert vryheyt, privilegien ind rechten gegheven. Ind geven mit diesene brieve diese vryheyt ind rechten hyr nae beschreven der sy bis noich voir gheyn recht dan voir guede gewoente gehalden haeven. Inden irsten soe en sullen noich en plegen die watermoelen tot Leyvelroe tot Tonghelroe noch tot Hoichten niet te maelen voir synt Remeys daich noich alchter half Meert dat sy water sullen scutten weert saecke dat sy dair weder deden ende scutten waeter als syt niet scutten en soulden soe sal ons amptman commen ende draeghen dat molenyser met hem opdat sy gheynen schaeden en zullen doen in bossch ende broick ende aen beenden noich anders aen der luyden erve. Weert oich saeke dat sy water schutten ende der luyde

beenden ende erve verdroncken nae halffmeert ende voir sint Remeyns dalch als voirsr. is ende der moelener en wol des niet laeten soe mach een man den dye schaede gheschiet een scudtbeert optrecken sonder broeken oft mysdoen ende laeten twater loupē. Item soo sal ons moelener maelen op onsser molen een malder roggen om eenen cop rogghen, ende een vaet roggen om een schotel roggen der sess eenen cop maecken ende niet meer en sal die molener niemen van recht. Item soo sal die ghene die onsse waeghe heeft wegghen eenen swairs om eyn payments moirken. Item bossch en de broicke ende die ghemeynte algemeyn dair moegghen die vursr. onss ondersesen vaeren ende gaen ende der luydt beesten op ende in te gaen. It. soe soilen die koeren van den brueken staen soo weymen dair in vindt houwende op sess buyschen ende die koeren haeven wyr onsen ondersesen van Weert halff gegeven tot hulpen tot hoeren renboumen ende bruggen te halten ende dat lant myt te versten. Item weert saeke dat unsse rintmeister gementen uytgeven wolde die sal hy uytgeven overmitz scepen ende die boede sall die kuulen steken ende van elcker kulen sall die boede haven eynen alden brabants. Item soe wanneer wyr eenen eynen (ywen?) Scoltit tot Weert setten, die sal zweeren allen mensschen sittende binnen diesen twee bancken te weten ten oversten ende ten nedersten ende tot Weert recht ende vonnisse te doen binnen diesen bencken alsoe verre als die luyde off ymen begheert. Ende weert saeke dat sy niet zweeren en wolden, soe moegghen die scepen opstaen ende vyt der banck gaen sonder misdoen weder ons tot der wylen dat sy geswoeren sullen haeven. Item weert saeke dat onsse amptluyden eenighen minssche aentasten ende vinghen die geseten weere binnen diesen voirsr. twee bencken van wat saeken dat weere, hedden sy burgers te setten, soe en sal men den menssche niet stocken noch sluyten mer op zyn borghen laeten gaen, soo verre hy borghen voir die brueken heeft, dair om hy aengetast woirde. Item sal men den niet stocken mer int yser setten dry daeghe lanck. Ende off hy langher sitten bleve soo mach men den stocken off setten dair her vast weer. Item eyn man die gefangen woird van scholt ende gesat woirde te sluten, sal gheven eenen brabants ende te ontsluyten eenen brabants. Item van eenre hoiffvairt tot Wessems sal een drosszt haven XXVI vleems ende een Scoltit van Weert VIIJ vleems Illick scepen VI½ vleems.

Item der boidt van Weert VI½ vleems. Der Scoltit van Maeslant twee spint vueders ende een half veerdel wyns. Illick scepen van Wessem een quart wyns ende der boidt van Wessem een quart wyns. Item om eenen commmer te slaen sal eyn Scoltit heffen eenen brabant ende den vierden penninck den scepen geven. Item der boidt van Weert sal heffen voir zyne rent van eynen ploeger een gerve op den acker te ouste ende te winter eyn broit ende daerom sal hij den ploger daeghen alsoe mennich princepalen als hy begeert ende tot elcken een vol getuych, mer wilt hij meer waarheyt gedaicht haven soe mach der boede van elken eyn payemens moirken niemen alsoe menuighen als hy der hem daicht. Item die den boede gheyn provande en gheven, die soelen hem gheven van elcken mensche die hy hem daicht een payemens moirken. Item soe sall der boede onen kommer kondt doen eynen ploeger off hys begeert, alsoe verre als hij den kommer gereken kan ende kondt gedoen kan binnen eynen daeghe ende des aventz wederom thuys zyn mach op zyns selfs cost. Item soe maich malleck douffhoilt poeten opten straeten die gemeyn zyn ende dat houwen tot zynen oirbaer sonder misdoen. Item soe wanneer ons off onsen naecommelinghen onss onderseesen van Weert scatinge off bede geven off ander ongelt betalen dye somme van dry hondert penninck des sollen die van den oversten inde gelden hondert penninck ende XCIII ende die van den nedersten ende sollen des betaelen hondert pinninck inde sesse. Ind des gelycks alweghe nae beloip der somme sal ygelick alsoe zyn aendeil gheven diese voirsr. punten semontlich ind ygelick besunder sy in yr naecommelinghen van ons ind onssen naecommelinghen vur vry befreien privilegiën ind rechten zo haven ende tzo behalden mit den onderscheyde off onss off onsen frunden off naecomelinghen zo eyntighen naecomenden thyden beduchte dat onsser heerlicheynt in deyle off tzomaele hyr in zo kortz geschiet weer off geschege dat wyr off ons naecommelinghen dan maicht sullen haven diese punten voirsr. zo veranderen ind zo versetzen, zo oirbaer onsser ind onsser vursr. onderseesen beheltlich onss ind onsser naecommelinghen heerlickheynt ind rechten. Hyr zyn aen ind overgeweest onsse frunde mit naemen Johan van Ghoir inder tzyt onsse Drosst, Goirt van Vlodorp heere zo Leute, Meert Mont onsse rintmeister ind Wilm van Kelft onsse scoltit van Weert. Ind dys zo oirkunde soe haeven wyr Jacop heer

tzo Hoerne vursz. onsse zegel by unsser wysentheyt aen diesen brieffe doen hangen in den jaere ons heeren duysent vier honderd sessendeveertzich des maendaichs nae den Sondaage Oculi. (fol. 4.)

Het privilegie van Jacob II, graaf van Horne, 1482 28 Febr., (fol. 5) is uitgegeven door den Z. E. Heer Jos. Habets in de *Publications du Limbourg*, dl. XII, p. 441—445, naar het oorspronkelijke stuk berustend te Roermond in het Rijksarchief des overkwartiers en voor de uitgave van de *Publications* gereed gemaakt door den archivaris J. B. Sivré. (De spelling van het Privilegieboek wijkt af.) De graaf belooft onder meer te zorgen dat de beek van Bochholt, door Bisschop Lodewijk van Bourbon afgenomen, weer in gebruik van die van Weert zal gegeven worden. Hij zal zorgen dat zijne dienstboden geen paarden afnemen van zijne onderdanen, dat zij vrij blijven van geestelijke geboden. Heide, welder, water, land, broek, bosch en brand tusschen de heerlijkheden van Weert en Nederweert zullen als vroeger gemeen zijn, voor hen die geen eigen erf te Weert hebben.

Het is althans hoogstwaarschijnlijk dat hier Jacob II bedoeld is. Vreemd is het echter dat hij van zijne inhuuldiging in dit charter van 28 Febr. 1483 spreekt als van een verleden zaak „doen condit ind bekennen dat wyr int ierste inkommen onser graefschap ind landen van Hoerne, mit naemen Weert ind Maeslant, van onsen gemeynen ondersaeten, hulde, eyde ind onderdanighschap ontfangen, ind denselven wederomme hulde ind gelooffde gedaen hebben want dan zedert der voors. huldigen”. Eerst in 1484, 15 Nov., deed hij leenhulde te Curingen wegens Horne, zie het art. van Jos. Habets der Hornsche leenen in *Publications du Limbourg* VIII, p. 52.

N° 8. 1514, 12 Sept. *Privilegie van Jacob III van Horne.*

Wy Jacop jongreve tzo Horne, heere tzo Altenae, tzo Corterschem doen kondt ende bekennen voir ons onssen erven ind naecomelingen, soe unsse gheminde ondersaeten onsser landen van Maeslant Weert inde Nederweert sich in voerleden jaeren bezegelt hebben gehadt borchtochten halvon aen den Maesscheelen (1) aen den geene (2) van Weede

(1) De heer van Mascherel.

(2) Een schrijffout voor Greve (graaf).

inde aen diversche persoenen in den lande van Gelre, heer Jan Back inde anderen voir ter lieffden onsser heeren inde voeralderen dat welcke sy in onsser tyt ter lieffden van onss soem betaelt ende soem geloofft hebben te betaelen nyet wederstaende sy noichtan van ons des guede scadeloes brieff hadden, dat wyr sullix uytter onssen rinten alle jaer sulden doen betaelen buyten hinder inde onsser onderseten vurscr. scaeden daeraff wyr ons bedancken. Inde soe unssse ondersaeten vurscr. dye scaedelois brieff ons te lyeff wederomme tot onsen handen gekeert hebben in den welcken wyr hun geloofft hadden alle privilegiën gherechtigheyden ende des gheens ons voirheeren inde alderen gegeven hadden te laeten gebruycken unssen voirscreven lieve onderseten dus gelooven wyr in craichten dis brieffs voir ons unssen erven ind naecommelinghen dat wyr ons ondersaeten voirscreven in gheynre manieren en sullen doen noch laeten verunrechten noich vercorten in eenighen puncten noich privilegiën inde gerechticheyden die hun van onssen voirheeren ende alderen gegeven zijn, confirmeerende die selve inde willen in maichten inde van weerden gehalten hebben mit diessen onsen brieff sonder list. Gegeven onder unsser hand inde zeggell twelf daeghe in Septembris anno duysent vijffhondert inde veertheen.

(fol. 8 recto.)

Aldus onderteyckent

Jacop tzo Hoirnes.

N° 9. 1531, 23 Oct. P. ivilegie van Jan I van Horne.

Wyr Johan Greve tzo Hoerne, heere zo Altenae zo Corteschem zo Avelghem ende zo Weert etc. Doen kondt ende bekennen voir ons onssen erven ende naecommelinghen. Soe onsse gheminde ondersaeten onsser landen van Maesselant, Weert ende Nedorweert sich in voirledenen jaeren verziegelt hebben gehadt borchtichten halven aen den Massarelen aen den greve van Wede inde aen diverschen persoenen in den Landen van Gelre, heere Johan Back inde anderen voir ter lieffden onsser heeren inde voiralderen dat welcke sy in onsser tyt ter lieffden van ons soem betaelt ende soem geloofft hebben te betaelen nyet wederstaende zij noichtans van ons des guede schaedelois brieff hadden dat wyr sullix uytter onssen rinten alle jair sulden doen betaelen buyten hinder inde onsser ondersaeten voirsz. schaeden daer

aff wyr ons bedancken inde soe onsse ondersaeten voirsz. die schalois brieff ons toe lieff wederomme tot onssen handen gekeert hebben inden welcken wyr hun geloofft hadden alle previlegiën gerechticheiden ende des gheens ons voirheeren ende alderen gegeven hadden te laeten gebruycken onssen voirsz. lieven ondersaeten. Dus geloeven wyr in craichten des brieffs voir ons onssen erven ende naecommelinghen dat wyr onsse ondersaeten voirsz. in gheyne manieren en sullen doen, noich laten veronrechten noich vercorten in eenighen puncten noich privilegiën inde gherechticheyden die honne van onssen voirheeren ende alderen gegeven zijn, confirmerende die selve inde willen in maichten inde van weerden gehalden hebben mit diesen onssen brieff sonder argelist. Gegeven onder onsser hant ende siegele den drjeentwintichsten daich in October anno duysent vyfhondert ende eenendertich.

Aldus onderteykent

Johan tzo Hoernes.

(fol. 7 recto.)

N° 10. 1514, 20 Jan. *Privilegie van Anna van Egmont en haar soon Philips de Montmorency.*

Wyr Anna van Egmont, gravinne van Hoirne, vrouwe van Altenae, van Weert etc. ende wyr Philips van Mommorancy, heere tot Nevele en alsoe wyr dan huldinghe unde eyde ontfanghen hebben van onssen lieven getrouwen ondersaeten van Weert ende Nederweert ende denselven diessgalycken wedergedaen hebben gelyck den heeren unde ondersaeten nae den alden herecommen tsoebehoirt in welcker huldinghe onsse lieve getrouwe ondersaeten voirsz. van ons begeert hebben ende gebeden honne siegelen, brieven, previlegiën, lantrechten van onssen voirheeren verleent gegont ende gegeven te willen confirmeeren, ratificeren ende te approbeeren ende van summighen articulen hyr nae beschreven dair sy tot heer toe gheyne brieven noich siegellen aff en hebben te willen versien ende te privilegieren. Item inden irsten soe geloeven wyr Anna ende Philips voirsz. voir ons onssen erven ende naecommelinghen onssen lieven getrouwen ondersaeten van Weert ende Nederweert allen siegellen, brieven, privilegien ende landtrechten van onssen voirheeren verleent, gegont ende gegeven in hunne gansscher maicht onverbroickeliken ende vest-

licken te halden, dieselve altyt te vermeerderen ende niet te verminderen, dair toe gevende onssen lieven getrouwen ondersaeten voorsz. dat sy alle accysen die nu syn off gheordineert mochten weerden sullen moeghen gebruycken ende in des lantz nutz ende profyt keeren sonder wederseggen van ymantz achtervolgende 't goit bescheyt sy ons te kennen gegeven hebben, dairaff gehadt te hebben ende noich hebben. Belovende voir ons onssen erven ende naecomelingen denselven onsen lieven getrouwen ondersaeten voorsz. getrouwelicken ende vestelicken dat wyr zy mit ongewoenlicken schattingen off beden nyet besweeren en sullen het en waire een merkelicke oirsaeke die ons off den ondersaeten dair thoe benoeltdichden, ende den ondersaeten profitellick waere off mit onbehoirlicken dienstbrieven dye billicheyt nyet belasten noich besweren en sullen. Ende dat wyr oich in diesen twe dingbencke gheyne ghementen boeven die alde privilegien dair van zynde eewech sullen gheven off nyemantz uytlendich dair in laeten gebruiken, die op datum van huyden dair inne gheyne gherechticheyt en hebben. Item gheven ende gonnen noich denselven onssen lieven ondersaeten voorsz. dat alle saecken twisten ende geschilde in diesen twe dingbencken voirsch. heircommende van schattinghen, accisen ende alle andere saeken der ghementen aengaende sal men binnenlantz onvertoeghen richten met recht sonder voirder dair aff te appelleeren, gelyck die voirheeren dat gegont ende gegeven hebben. Item geven ende gonnen noich onsser stadt van Weert dat alle misbruyck und schaede der geschlen moicht aen poerten, mueren, stacketten, wallen, bruggen off dat den bouwe aencleoft, dieghene die dair op befonden woirden, sullen tot allen tijden gevallen zijn in eene boete van twee goltgulden half den heere, ende half tot behoiff der stadt, eynmael andermael. Ende die boit nyet te geven en hebben sullen altyt staen tot straeffinghe ter werrelycker scanden nae gelegenheyt der saeken nae erkenenis des gerichtse ende ten derde-mael off straeffinghe des heeren gerichtse nae uytwysen der scepen ten waere dat mit naicht off ontyde geschiden. Item geven ende gunnen noich dat gheyne uytlendighe luyde in diesen twe onssen dingbencken sullen moeghen commen woenen ende dye ghementen gebruycken sy en sullen schuldich zijn irst te gheven dry carolusgulden tot behoiff der ghementen. Item geven ende gonnen noch diesen twee dingbencken volcommen malcht ende auctoriteyt altyt te moeghen

setten ende te ontsetten mit consent van den scoutit eenen off meer veltscutten, omme dye ghementen daermade te bat te onderhouden. Soe dan unsse ondersaeten voirsz. een waecke op unsser borch gedaen hebben, soe zyn wy nu tevreden, dat men dye daghelix halden sal nae gelegenheyt des tytz ende discretie van der heere. Item geven ende gonne noich ende bevelen onssen amptman nu synde off hyrmaels toecomende, dat hy egheene geboiden en sal doen off doen doen op die ondersaeten hoegher dan vyff stuver then sy mit raede der Burgemeesteren unde des gherichts. In orkonde ende in getuychnisse der waarheyt alre punten ende clausulen voirsz. hebben wy Anna Gravinne voirsz. voir ons onssen erven ende naecomblingen onssen zegelle aen diesen tegenwoirdigen bryeff doen gehangen ende wyr Philips van Mommorancy heere tot Nevele der selven brieff gehanteykent int jair ons heeren duysent vyffhondert eyn undveertich den twintichsten daich Januarii.

Aldus onderteykent

Phpes van Montmorancy.

(fol. 8 recto.)

N° 11. 1452, 4 Juni. *De stad Eindhoven verleent aan die van Weert vrijheid van „wechgeld“.*

Condt sy allen dengeenen die dese litteren sullen sien off hooren leesen, dat comen zijn die schepenen borgemeesteren raet, ende dat meestendeele van den goeden mannen de stadt van Eyndoven, ende hebben geconsenteert ende verleent, consenteeren ende verleenen voor hen ende voor hon naecomelinge tot ewigen dagen den ingesetenen van Weert boven ende beneden, los, vrij ende quyt te varen van wechgelde binnen der stadt van Endoven voorsz. In den oirconden der waarheyt hebben wy den ziegel der stadt voorsz. aen desen litteren gehangen in den jaer als men screef van de geboert ons Heeren dusent vierhondert vyffich ende twee op ten vierden dach der maent van Junio. Onder was wthangende aen den selven brieff den ziegel van de stadt Eyndhoven gedrukt in groenen was. (fol. 11.)

Einde der privilegien.

N° 12. *Charter van 1486, 30 Juni. (Zie Chroniek op deesen datum.)*

Wyr Ott Schinck rittmeister und voert gemeyne hoefflude ind ruyteren mit namen ende tuenamen hier naer genoempt tot Maze Eycke gelegen van wegen des Wailgeboeren Heren Jacops Greve zo Huerne etc. Te weten Kemphusen, Heynrick van Best, Barych, Schonenberg, Philips Herdir, Philips van Juckrayd, Wincken van der Hart, Douff Jorys ind Paerle, Ridder Ghyse Heythusen, Holtmolen, Zoers, Franck van Baersdonck, Franck Verkulen, Lievendael, Herman Koevoit, ind voirt Bruyckman, Schoen Jorij, Marcellis, Heynrick van Laensteyn, Coenrardt Cress, Herman Boesell, Kummell, Coenrairdt van Struych, ind voirt aen Jacop Vedderman, Herman Planck, Heynrick van Wiss, Clais van Lymbrig, Claes Rocelder, Cornelis Selbach, Vullinck van Kessell ende ouch Jan van Eyl ende Sluper doen alle sementlich kont oevermits desen brieve dat wyr in bywesen onss Heren van Hoerne vursz. guetlich ouverkomen ind eyns woirden synt, mit den ondersaten geseten in den lande van Hoerne, te weten Oeverweert ind Nederweert. Alsoe dat sy ons van soldyen ende schalden van perden geven ind betalen sullen twee dusent Rynssche gulden nae inhoud eyns besegelden brieffs wir van den selven hebben. Ind gelaven hier umb alle sementlich dat wir den vursz. ondersaten van Oeverweert ende Nederweert, nyet mere heyssschen noch tyen en sullen van geynre soldyen noch scout die men ons schuldich is, ind wir van wegen des greven van Hoerne vursz. binnen Eycke off buten Eycke verdiendt hebben off noch eynigertyt hier nae mails van synre genaeden wegen verdynen mochten aengaonde deser lesten veeden tussen onssen Heren van Hoerne vursz. ind Heren Ropprecht van der Marck het en were dan mit consent ind weten der van Oeverweert ende Nederweert Beheltlich den brieff van de twee dusent gulden vursz. in synre machte te blyven biss hy geloist ind gequeten is. Zonder arglist. In orconde der waerheyt hebben wir alle sementlich gebeden die eirbaeren ind froemen Frederich van Obbendorp heere tot Schynne ind Heynrick van Nuynhem dat sy desen brieff tot eynre konden oever ons besegelen willen, dat wir Ffrederich ende Heynrick vursz. omme beden willen der vursz. ruyteren gerne alsoe gedaen hebben. Gegeven int jair onss Heren dusent vierhondert ses

endetachtentich den neesten Manendaighz nae sent Pouwelsdach Conversien.

Met 2 zegels; het 1° een schild met klimmenden, naar rechts gewenden leeuw, het schild gekroond door een helm mede naar rechts gewend, waarop de leeuw van het schild en daarachter een vederbosch en lambrequins; omschrift: S — ederici... Obbe. Het 2° zegel voorst. een schild met hertgewei; het schild gekroond met een naar rechts gewenden helm, waarop het hertgewei van het schild; omschrift: S. Henrici Bollart van Nun...

N° 13. 1806. Contract tusschen het kapittel van St. Servaas te Maastricht en den Heer van Horne, in betrekking tot parochie en tienden.

(Regest.)

1806, 14 Nov., 8^{en} dag na St. Maarten in den winter. Gerard van Horne en Altena van de eene zijde en de deken en het kapittel van Sint Servaas van de andere zijde stellen als scheidsrechters over de verschillen die bestonden tusschen Gerard's vader, Willelm en den deken en het kapittel: de Heer van zijn kant Engelbertus proost van Sint Salvator te Utrecht en meester Macharius, Luiksch kanonik en het kapittel van St. Servaas, Robinus de Millen, deken, en Willem de Juleymont kanonik van het kapittel. Zij zullen bij de uitspraak berusten, op boete van 2000 kleine zwarte ponlen Toursch.

15 Dec., twee dagen na Ste Lucie van het zelfde jaar stelt de graaf tot zijn procuratoren aan in deze zaak Walter van Brunshorne, Luiksch kanonik en zijn dienaar Godfried van Werthe.

19 Dec. had de uitspraak plaats: de tienden des kapittels zouden vrij zijn van de collecte des heeren en vrij door het kapittel geschuurd en verpacht worden; de cynsmunt aan het kapittel te betalen werd vastgesteld op 2 Toursche zwarte grooten minstens voor een Luiksch denarie; de heer zou de cijnspflichtigen noodzaken tot betaling als zij onwillig waren; er zou een rentmeester en een boschwachter zijn, de rentmeester zou voor 3 of meer mansionarii of cijnslieden des kapittels in bezit stellen en onterven wat goederen des kapittels betreft; de rentmeester zou ook de cynsen ontvangen en pandschap nemen bij onmacht van betaling; 's heeren rentmeester zou hem bij-

staan; de onbebouwde gronden zou de rentmeester des kap. in bezit nemen, ook voor de kormeden en andere rechten bij dood en huwelijk te heffen kon de rentmeester panden vorderen, zelf of door den forestarius; het kapittel mocht een tienden-schuur hebben; het kapittel mocht ten hoogste 30 bunders aankopen in Weert, werden meer dan 5 bunders gekocht die leenplichtig waren, dan moest het kapittel den Heer daarvoor een vasal stellen; de rentmeester, forestarius en de landbouwer des kapittels waren vrij van belastingen en heerendiensten, karrediensten enz.; het koren mocht vrij uitgevoerd worden; de tijdelijke rechtspraak, hooge en lage, berustte bij den Heer van Horne, daarom kreeg het kapittel ten eeuwigen dagen 8 Toursche kleine zwarte ponden jaarlijks; beurtelings zou deken en kapittel van de eene zijde en de Heer van de andere, den pastoor voorstellen; deken en kapittel mochten voor den geestelijken rechter hun schuldenaren en beleedigers vervolgen. Deze uitspraak werd gedaan in tegenwoordigheid van 21 kanoniken, de 2 procuratoren des Heeren van Horne, van Willem de „Altera Ripa” Ogier van Haren, voogd van Maastricht, 4 ridders, 1 schepen van Maastricht, 7 priesters kapellanen, 4 klerken choralen, nog 5 ridders en 7 mannen allen genoemd; de 4 arbitratoren zegelden het stuk, ook de instrumenteerende notaris, de heer van Horne, en deken en kapittel alsmede 7 der getuigen — 1308, 11 Juli, feestdag der translatie van St. Benedictus, keurde de vrouw des Heeren van Horne de overeenkomst goed.

Apotheca Sancti Servatii, VI p. 496—502.

N° 14. 1534, 24 Febr. Jan I graaf van Weert bekrachtigt de beurtelingsche voordracht van een pastoor, door den graaf en het kapittel van Sint Servaas.

1534, 24 Febr. Nos Johannes, comes de Horn, Dominus de Altena, Werdt Cortesschem etc. Nec non Nos vicedecanus et capitulum Ecclesiae collegiatae D. Servatii . . . Notum facimus . . . quod sicut ex diversis litteris et documentis nostrorum hinc inde praedecessorum clare pateat et constet, collationem seu praesentationem Ecclesiae Parochialis oppidi de Weerdt Leod. Diocesis ad Nos comitem et capitulum praefatos alternative pleno jure patronatus spectare et pertinere, dictamque vicissitudinariam collationem seu praesentationem ultra memoriam hominum observatam et inviolabiliter tentam fuisse;

verum ne ex dictorum documentorum vetustate, aut longo temporis lapsu veritas praemissorum quovis modo occultari contingat; Id circo nos cupientes praemissa omnia et singula per Nos et successores Nostros, perpetuis futuris temporibus, firma et rata observari et adimpleri, supra tactas vicissitudinariam collationem et praesentationem ac longaevam desuper respectivo ut supra, observatam consuetudinem, ex certis nostris scientiis, ac maturis deliberationibus desuper saepius praehabitis, pro Nobis et successoribus Nostris ad perpetuam rei memoriam renovavimus, confirmavimusque, et approbavimus praesentium per tenorem promisso, quod Nos Johannes comes primam dictae Ecclesiae collationem seu praesentationem, Nos vero vice-decanus et capitulum secundam ejusdem Ecclesiae collationem seu praesentationem ac sic deinceps alternatis vicibus perpetuo, omnibus dolo et fraude seclusis et amotis, habebimus.

In cujus etc.

Apotheca Sancti Servatii dl. VI, p. 511.

N° 15. 1648, 17 Aug. *Contract tusschen de Stad en de Reguliere kanoniken over de Latijnsche scholen.*

Op heden den 17 Augustus 1648 zijn de Eerw. Heeren de Heer Pater Prior van het klooster ten Hagen ter eene, en de heer burgemeester en schepenen der stad Weert bij interventie van den heere scholtis ter andere zijde geaccordeerd en vergeleken, in de manier hierna volgende, en eerstens zoo belooft de voorz. heer pater Prior aan te vaarden den last van de Latijnsche scholen tot rhetorica inclusief, en daartoe te houden vier of vijf meesters, van welke ook een den last van het koor zal hebben, zoodat hetzelfde bediend en bezorgd zal zijn, gelijk het van te voren altijd met den zang is bediend geweest. Hiertegens zal de burgemeester hem, Pater Prior jaarlijks betalen de som van honderd dukatons of de waarde derzelve, en daarbij genieten het schoolgeld van diegenen, welke buiten deze stad hier zullen komen studeren ter somma van twee dukatons jaarlijks, en die van de stad en de buitenen naar hunne goede affectie en genegenheid, en hebben de woning in 't gemeenten huis van de stad gelegen in de schoolstraat hetwelk men ten dien einde zal stellen in behoorlijke reparatie; daarenboven zal men hem doen de byvaryen (?) van brand of turf, die hij aldaar tot zijne huishouding zal vandoen

hebben, en daarenboven vrij zijn van alle lasten en impositiën en dit tot provisie en verzoek van een jaar, zoowel de eene als de andere partij aangaande, en was onderschreven: ita est *Sign.* Joan Boutmans prior van den Hagen (*lager stond*) ter ordonnantie van scholtis Borg^{mr} en schepenen *en was onderteekend* M. Pitten, secretaris (*nog lager*) na gedane collatie door mij onderschreven notaris is deze met origineel contract bevonden te accorderen, quod attestor. *geteekend* J. Bernaudt, not^s rogats (accordeert met de copij auth^s geauthentiseerd bij den openbaren notaris J. Bernaudt, quod attestor J. H. Barbers, not^s pub. rurd^{ua}).

Copie in een Chroniek Ms. van pastoor van Haeff, vroeger kapellaan te Weert, in het Rijksarchief te Maastricht (p. 90—91).

N° 16. 1541, 12 Maart. *Reglement voor de 3 schutterijen door Philips de Montmorency.*

Wy Philips van Montmorancy, Grave. van Horn, Heere tot Nevel, Weerd, Altena, Burgh, Cortersom, Boukholt ende Bruogel eervocht des lants Thoor Nederweerd etc.

Doen cont ende gestaen als dat wy geordonneert ende geconsenteert ordonneeren ende consenteeren met consent ende met wille onser vrouwe moeder te weten in onse stadt van Weerd te weten dry schutterijen als nemlich die Alde schutten, die Buschutten ende Sinte Catharinen schutten om goede ordonnantie ende gewoonte te onderhouden.

Item ten iersten soo gonnen ende geven wy die Alden schutten jaerlycx thien gulden brabant, item den Busschutten jaerlycx VI gulden brabant 5 stuyver.

Item den jongen schutten jaerlycx VI gulden brabant 5 stuyver. Ende bevelen onsen scholtis die alle jaer te betaelen vuyt onse bruecken, des soo willen wy dese naebeschreven punten onderhouden hebben, ende dat die deekens der geenen die sich misbruycken die bruecken af nemen sullen, soo verre sy des niet en doen, soo bevelen wy onsen scholtis, dat hy die bruecken van onsent wegen ontfangen ende op beuren sal.

Item sullen die schutten rotten maecken ende jeder rot sal thien sterck syn, ende als jernant van onsent wegen den rotmeester gebiert

te trecken soo sal den rotmeester tot allen tyden, met syn rotgesellen willich ende bereyt syn, met rotten oft met halfve rotten te trecken waer ons dat van noode wesen sal. Ende ofte sy ergens buyten des landts toegen dat sal op onssen cost syn, ende ofte hier iemant weygerich in were sonder merckelycke oirsaecke der sal bruecken een vat biers.

Item sullen allen die schutten hun rustinge hebben met een goede spiess off ein goede helbaardt ende met roer ende tuych ende ringcoller, ende die busseschutten desgelycx, met haere rustinge ende met een roer, der des niet en heeft dat hem selfs toe behoort sal bruecken een vat biers.

Item sullen allen die schutten in eygen persoon inde processie met haer eygen rustingh omgaen het en were merckelycke oirsaeck off sal bruecken een vat biers.

Item als men den vogel schiet soo en sal niemant op den berch oft onder den vogel comen dan die daer toe verordineert syn off sal bruecken V stuyver.

Item niemant en sal buyten schootz die hem geordineert is nae den vogel schieten, off hy sal bruecken een ton biers.

Item off sy iemant afschoot buyten synen schoot sal bruecken vier vaeten biers.

Item als die schietdagen verordonneert syn van de deeckens om te kleeff (1) te schieten met consent onser, soo sal een ieder roepen voor den schoot: vast, die des niet en doet sal verbeuren tot elcker reyse V stuyvers.

Ende als een heeft geroepen: vast, ende dan liep iemant onder den schoot oft kreghe ongeluck, die en sal aen ons oft aan de partyen niet misdoen.

Item sullen die schutten haer schietdagen halden die verordineert syn, ende komen schieten, weer des nielt en doet sal bruecken tot elcke reyse V stuyvers.

Item niemant en sal op der schietbaenen vloecken oft sweren by Godt oft syn gebodt, oft by syne gebenedyde moeder oft sal bruecken V stuyvers.

(1) Schijf.

Oft iemant hier tegen seggen wolde, soo sal der schutten knecht gaen ende haelen pant daer voor sonder wederseggen.

Item oft iemant op der selver schietbaenen den duyvel noempt, der sal synen rechter schoen op dat kleeff laeten hangen, ende daer naer laeten schieten eene hellen offerschoot oft lossen met eenen halven stuyver.

Item oft der schutten knecht dat niet te recht en dede, soo sal hy selfs synen schoen setten, ende hier in en sal ofte en mach niemant voordeel hebben.

Item wanneer die schutten by den anderen op haere gaffelen eten oft drincken. soo en sal niemant den anderen tot syn moeder heyten gaen, oft ontemmelycker wordt geven, in ernster moed, weer dat doet sal bruecken vyff stuyver soo dick als dat gebeurt.

Item niemant en sal op der gaffelen in grammè moede sweeren by Godt oft syn gebodt oft by syne gebenedyde Moeder, so dick ende menichmael dat gebeurt sullen bruecken V stuyvers.

Item op der gaffelen en sal niemant commen oft sich eenich dincks onderwinden dan die schutten oft wyen de deekens belieft.

Item niemant en sal van der gaffelen gaen hy en sal syn gelaech betaelen, oft den knaep vernuegen op 't verbeuren dry stuyvers.

Item oft noch eenige goede ordonnantiën ervonden off erdacht mochten werden, sullen die deekens met consent onser off onser scholtissen mogen insetten.

Item soo wat bruecken dat op gaffelen vallen behalve bendige wonden, dootslach: dat sullen onder den anderen soenen ende slichten.

Item alle die bruecken voorsz. sal men op der gaffelen verdrincken, want die deekens dat niet en doen sullen sy dobbel betaelen.

Item die deekens en sullen niemant van die schutten aff oft aensetten sonder consent onser.

Item sullen die Alde schutten tot allen tyden den voordeel hebben, ierst mogen aensetten ende daer naer die busschutten

Item dat wy dat alsoo gehalden willen hebben soo hebben wy dat ter oirconden dese voorsz. ordonnantiën met ons eygen handt onderteeckent. Gegeven op onser borch Weerdt den XII dach in Meert Anno 1541 ende all tot ons wederseggen.

(Register der busschutten p 2-5, der oude schutten p. 1-4, der jonge schutten p. 11-14.)

N° 17. „Copie van anderen seeckeren brief geschreven in prouement onderteeckent by de handt van den Grave van Horn ende getrocken vuyt het alt schutten boeck in dato als boven”.

Dit is de ordonnantie van den schutten van Overweerd.

Item alman van den schutten sal in syn selfs persoon omme gaen inde processie als men onse Vrouwen dreght (1) in syn harnas by soo verre hy tot Weerd is, ende is hy niet tot Weerd sal hy eenen man daer tou setten die daer goet tou is, die des niet en doet, sal verbeuren ein vat biers den geselschap ten sy noetsaecken.

Item niemant en sal den anderen quaele worden geven op der gaffelen van schelden oft van vloecken, soo deck dat geschuyt sal der verbeuren 2 stuyvers, dat sal der schuttenknaep halen sonder wederseggen.

Item men sal alle wegen op St. Jorisdach schieten den vogel naer middaage, ende men sal die mis singen ende mette processie omgaen, ende oft saecke were dat der dach voorsz. viel onbequamelycke sulen die decken den dach verlingen.

Item wanneer die schietdaegen ordonneert syn van den deeckens soo sal alleman syn schietdaegen halden, die des niet en doet, ende die sal allemael verbeuren eenen braspenninck sonder wederseggen.

Item alle man sal sich stellen van den schutten dat hy hebben sal een nieuwe cogel (1) tegens dat men onse Vrouwe draeght, ende binne s'jaers silveren, die de kogel niet en heeft sal verbeuren eenen braspenninck, ende die dat silveren niet en heeft een vat biers.

Item als die deekens omgaen totten vogel sal elck man geven III stuyvers van schueten.

Item niemant en sal van den gaffelen gaen, hy en sal syn gelaegh betaelen oft den knaep vernuegen op te verbeuren eenen stuyver.

Item als men den vogel schiet soo en sal niemant op den berch comen dan die schutten, ende die de schutten aendienen op te verbeuren ses stuyvers.

Item niemant en sal schieten buyten schoots, soo dick dat geschiet

(1) Het beeld van O. L. Vrouw ronddraagt in processie.

(2) Covel een kap of hoofddeksel.

te verbeuren een vat biers, oft hy se afschoot buyten synen schoot die hem gekavelt is te verbeuren 4 vaet biers.

Item als men schiet te cleve sal een ieder roepen, boven schoot staet vast, die dat niet en doet sal bruecken tot elcke reyse ses stuyvers, ende oft daerenboven eenich ongeluck geschiede, en sal men daer met niet bruecken noch misdoen.

Item soo was onder dese schutten velt te doen op haere gaffelen van bruecken, begeeren sy aen myn genedige heeren dat te laeten slichten by den dekens van de schutterie, soo dat in voor tyden de schutten geconsenteert is geweest.

Item begeeren die schutten dat men niemant daegen en sal op haere gaffelen want dat soo plach te syn.

Item op de gaffelen en sal niemant bewint hebben dan die schutten oft deckens belieft.

Item men sal op der gaffelen geen spel bedryven op verbeurte van VI stuyvers.

Item off noch voorder ordonnantie vonden worde by den gansschen geselschap, bidden sy ende begeeren van myne Gen. Heere dat voorts te willen beteyckenen *ende was onderteekent*, in deser manieren.

Was onderteekent de Hornes.

(Reg. der oude schutten p. 4—5, der jonge schutten p. 15—17).

N° 18, 1582, 1 April. „*Copie der caerte van de dry schutteryen der stadt Weerdt*”.

Naerdemael die deeckens der dry schutteryen dagelycx syn ende bevinden groote abuysen ende ongeregeltheyt ende dat principaelyck van quaede geweer ende ammonitie daertoe, soo heeft op huyden den iersten dach April Anno 1582, goetgedocht ende oock oirbaerlyck die dry vaendragers, die twelf deckens met die ses broermesters der dry schutteryen goede regarde ende opsicht te nemen, om alsulcke gebreecken te remedeeren ende te versien. Bevelen ende ordonneeren daerom mits desen, eenen iederen, dat hy sich sal vuogen ende stellen op alsulcken geweer, daerop hy geordineert is ende men hem de weete daarvan doen sal, ende voorts alle dese naebescreven articulen ende punten met sich syn brengende te observeeren. Verhoopende dat sulx sal wesen tot oirbaer ende proffycet deser gemeynte.

1. Item inden iersten verordineert men, dat dat alle visitateurs ende rotmeesters die de wacht syn hebbende, sich met haeren rotgesellen

op die wacht sullen vuegen met alsulcken geweer daer sy op verordineert syn, wel geproviseert met cruyt ende loot, oft sullen bruecken t'elcke reys vyfthien stuyvers.

2. Item is noch verordineert dat ieder een sich voegen ende verschynen sal op den merckt als die tromme omgeslagen wordt, aleeer men die wacht op vueren sal, oft sullen bruecken t'elcke reyse vyfthien stuyvers ieder een.

3. Item den eenen sal den anderen geen geweer leenen int cleyn oft int groot, ende den geenen die dat geleent heeft sal bruecken t'elcker reyse vyfthien stuyvers ende den verleender vyff stuyvers ende dat staet op vernemen.

4. Item allen den geenen die de wacht sullen hebben, die sullen den verordineerden visitateuren ende hunne rotmeester in alles gehoor geven wes die wacht aengaet, op die peene van dertich stuyvers.

5. Item die rotsgesellen die de wacht hebben, sullen t'eenemaal niet meer dan twee seffens mogen gaan eeten, ende dat met believe van haeren rotmeester, ende en sullen maer een uhre mogen vuyt blijven, ende op die peene van ieder uhre die sy daer buyten gaan thien stuyvers.

6. Item niemant en sal geen huerlingen inde wacht stellen oft tensy dat hy cranck oft vuytlendich sy onde waanneer sulcx geviel sal hy eenen schut in syn plaetse stellen, met alsulcken geweer als den crancken oft vuytlendigen verordineert is op die peene van vyfthien stuyvers, ende by alsoo verre hy geen anderen in syn plaats en stelt sal bruecken t'elcke reyse XXV st. ende staet tot de kennisse der visitateurs.

7. Item dat alle rotmeesters oft hunne gecommiteerden in der porten daer sy de wacht syn hebbonde, op hunne gestemde ende verordineerde uhre haer schiltwacht sullen vuyt stellen op peene van XX stuyvers ende de schiltwachter die loose (1) te recht overgeven, ende by soo verre daer eenige faut in viele, oft dat den voorsz. schiltwachter die loose vergaet sal bruecken t'elcke reyse dertich stuyvers ende de voorsz. schiltwachter en sal van synder schiltwacht niet afgaen off hy en woorter afgehalt op die peene van dertich stuyvers ende by soo verre den schiltwachter een half uhre boven

(1) Het loswoord, wachtwoord of parool.

synen tyt moeste blyven staen, dat den peenen die van den rotmeester gemandeert wordt hem niet af en haelt op synen tyt, die sal bruecken t'elcke reyse vyfthien stuyvers, ende den rotmeester die daer geen regarde op en nempt, wanneer hy den schiltwachter hoort roepen die sal bruecken thien stuyvers, ende den rotmeester en sal niemant langer laeten staen als een uure oft onderhalf seffens oft hy rotmeester sal bruecken thien stuyvers.

8. Item en sal den eenen den anderen int afhalen van der schiltwachten geen averechse loose geven op die peene van ses gulden, ende dat sal noch staen tot erkenenisse en correctie der deekens.

9. Item niemant en sal sich inder wachte droncken drinken off in geender manieren hem onverdoemelyck halden en sal op peene van dertich stuyvers, noch oock vuytter wachte gaen spelen, hy sy wat speel dat het oock waer, dan in die wacht dyen het believe sal, noch den eenen en sal den anderen geen injurieuse worden geven int cleyn oft int groot oft sal bruecken XXXX stuyvers.

10. Item egeen bruecken die inde wacht vervallen syn en sullen mogen inde wacht verdroncken worden dan believet den waeckers eenen pot biers te drincken, die sal een iegelyck vuyt synen buydel mogen verdrincken, maer alsulcke brueck die sullen die rotmeester ende rotgesellen des avonts wanneer haer wacht gedaen is, oft des anderen dachs mogen verdrincken tot hunnen believe, ende dat op pene van thien stuyvers.

11. Item die geene die de wacht hebben op de merckt die sullen gehalden syn die ronde te gaen soo wel des dachs als des nachts, ende alle fouten ende misbruyck deser voorsz. punten die sy inde porten off wachten mochten vinden, sullen sy die bruecken afnemen, ende soo sie het selve niet en deden, soo sal men die ronde die bruecken afnemen, waer in hon misbruyck mochte wesen op pene van dry gulden ende dat tot correctie der deekens oft visitatueren der voorsz. wachten.

12. Item alle die geene die gepant worden van bruecken der wachten, ende sy dat selvige wederom ontpinden, die sullen voor die ontpindinge gehalden syn te stellen in handen van die deekens een een ton biers off vierden halven gulden daer voor, ende die bevonden sal wesen onrecht te hebben die sal daer in vervallen syn.

18. Item niemant van der wacht wesende, en sal sich verwoorderen

door vryheyt van den wacht, iemant te beschaedigen off andersints eenige moetwilligheyt off rabauerye te doen aen iemants huysen oft op straeten met nacht off ontyden, by soo verre die wacht daer iemant op vint die sullen bruecken een ton biers oft vierden halven gulden daervoor.

14. Item niemant en sal sich vervoorderen die tromme te slaen inder wachte buyten tyts off ordeningh op de peene van thien stuyvers.

15. Item geenen rotmeester oft rotsgesellen die de wacht syn hebbende in tou (1) porten oft open, en sullen daer niet vuyt gaeu des smorgens vroegh voor die clock en heeft acht uhren geslagen, ende dat met believen haeren rotmeesteren op die peene van elcker reyse (ieder een die dit doen wille sonder consent des rotmeesters voorsz.) sullen bruecken thien stuyvers.

16. Item niemant en sal sich vervorderen inde wacht te vechten oft te kyven, oft oock geen geweer trecken oft sal bruecken twee tonnen biers oft seven gulden daer voor.

17. Item is verdraegen dat een ieder op die wacht wesende oft die wacht is hebbende syn roer off moesquetten niet ongeladen en sal laeten staen op die peene van vyfthien stuyvers. Ende oft daer iemant op die wacht, die een andermans geweer, roer oft musquet in absent wesende afloste ofte afschot die sal bruecken twintich stuyvers. Ende oft 't selvege iemand (niet van de wacht wesende) vuyt syn eygen autoriteyt dede, sal bruecke t'elcke reyse eenen gulden thien stuyvers.

18. Item dat sich niemant vervoorderen en sal op die wacht te trecken met quaet geweer, hetsy moesquet oft roer, ende daer y sal hy syn wel gesorteert van cruyt en loot, oft die bevonden sal wesen, daarvan niet versien te wesen als voornoempt is, die sal bruecken twee gulden.

19. Item is noch verordineert dat een ieder syn wacht halden sal in alsulcke port oft plaetse als hem int optrecken synder wacht bewesen (2) wort sonder die te verlooten oft te vermwangelen (3), oft tensy dat hun alle gader belieft, die rotmeesteren met die rotsgesellen, ende sullen haer niet vervoorderen die port met halven rotten te be-

(1) gesloten. (2) aangewezen. (3) verwisselen.

waeren oft te laeten op peene van vyfthien stuyvers ieder een, ende den rotmeester dobbel dertich stuyvers.

20. Item alle die geene die utlendich syn, hetsy gehoude oft ongehoude mannen ofte jongesellen, ofte wenenaers die alhier vier ende vlam syn ophaldende (1), ofte alhier inde gemeynthe haere traeffycken met laecken ende wolle syn verhanterende, oft andere coopmanschap syn doende gelyck andere borgeren en naebuere; die sullen haere verordineerden convoyen ende wachten doen, oft eenen anderen in haere plaetse stellen gelyck als anderen, ende dat met alsulcken goeden geweer, wel geprovisieert van polver lonten ende loot, daer haer die deckens op sullen gestelt hebben op peene van een ton biers, off ses gulden daer voor tot ellick een, die daer in versuymich syn.

21. Item noch dunckent die deckens met believe scholtis, borge-meester ende schepenen raetsaem te wesen dat alle naebuere, die de wacht syn hebbende op haere wacht sullen comen, als die port clock heeft geluyt, ende dat ter oirsaecken dat sy haer daechhuer vol doen mochten, ende des anderen dachs wederom met het port clock luyden van den anderen naebuere wederom afgelost worden, op de peene van thien stuyvers ieder een die hier in versuymich waere.

22. Item alle naeburen die wacht syn hebbende ende sich in eenige voorsz. punten misbruycken, die sullen met gelycke peene gestraeft worden naer vuyt wysen der punten deser caerten voorsz. daer sy sich in misbruyckt mochten hebben.

23. Item want saecke waere dat die rotmeesteren wanneer sy die wacht syn hebbende, eenige articulen off punten inde wacht mochte vallen, niet en onderhielden ofte straeften, gelyck de voorsz. punten haer puntie hunner peene met sich syn brengende, soo sullen die voorsz. rotmeesteren in die selvige straeff aen haere deckens off broermeesters vervallen syn, daer hunnen rotgesellen in vervallen mochten wesen, ende dat op peene van dry gulden ende dat staet op vernemen.

24. Item by soo verre als daer iemant waere die dese carten oft artickel brieff verdestruerde oft te niete maecten met schueren off andersints, die sal staen tot correctie des heelen geselschap.

25. Item is noch verdraegen met consent scholtis, borge-meester,

(1) een haardstee of huis hebbende.

schepenen, deckens, broermeesters der dry schutteryen, dat niemant sich van der wacht halden sal, (by nachte) sonder wettelycke oir-saecke, oft hy sal den rotmeester ierst te kennen geven, die redenen waerom. Ende soo hy dat niet en dede sal hy bruecken t'elcke reyse dry gulden thien stuyvers. Ende by soo verre hy daer dach ende nacht afblyft sonder seeckere redenen oft consent synen rotmeester, soo sal hy bruecken alle reysen seven gulden.

26. Item dat als voor dat niemant op die schiltwacht slaepen en sal, oft hy sal bruecken eenen gulden, ende dat sal noch staen tot correctie der deckens.

27. Item is noch verdraegen dat den rotmeester met syn rotsge-sellen niet vuytter wacht gaen en sullen daer die porten toeblyven, oft hy sal daer ierst eenen schiltwacht stellen, den geheelen dach duerende, die op die port sal blyven staen schelten, elck een synen gesetten tyt, met alsulck geweer daer hy op gestelt is. Ende den schiltwachter die dat versuymt sal bruecken van elcke uhre twintich stuyvers, soo hy synen rotsge-sellen den tyt niet gestimpt en heeft, die schiltwacht des dachs te verhueden.

28. Item is noch verdraegen soo daer iemant waere schut oft naebuer, soo wel gehoude als ongehoude, wevenaers oft jonge sellen, ryck oft aerm, die van de deckens oft broermeesters niet gedwongen ende gestraeft en wilden syn, naer luyde deser caerten, die met consent onser magistraet ende der dry schutteryen eendrachtelycken geslooten ende gemaekt is, die selvige sullen staen tot straeffige onser scholtis ende schepenen deser stadt Weerd.

29. Item is noch verdraegen dat alle borgerskinder die noch jonck syn, ende nochtans onder die schutterie als schutt aengeropen waeren voor haere ouders niet en sullen mogen waechten oft sy en syn sesthien jaeren out.

30. Item is noch verdraegen, soo daer deckens oft broermeesters waeren, die in haere wacht op alle dese articulen ende puncten niet en letten, noch en begeerde die selve niet te straeffen, soo in haere wacht tyt versuymt waere, soo sullen die deckens oft broermeesters der toecomende wacht (van andere schutteryen) die selvige mogen straeffen, voor die voorsz. bruecken ende peene, die de rotmeester oft rotsge-sellen, die deselve wacht versuymt mochten hebben. Dit

alles wes hier voorsz. gesloten is beloven die twelf deekens ende ses broermeesters malcanderen onverbreeckolyck die goede handt te halden.
(Register der jonge schutten p. 18—27).

N° 19. *Reglement op der wacht gemaeckt den 17^{den} January 1652.*
(voor de 3 schutteryen.)

Wordt geordonneert van scholtis, borgemeesters, schepenen ende samptelycke deekens.

Dat een jeder gerot (1) synde in persoon op de wacht sal hebben te compareeren op verbeurte van vier gulden, ende soo iemants cranck oft vuytlandich was, oft van ouderdom niet en coste compareeren sal staen tot erkentnisse ende discretie van deeckens.

Dat precise ten seven uhren een ieder sich sal hebben te verwoegen inde wacht met goet geweer, sonder nochtans daertoe te mogen brengen eenige coorengaffelen oft dergelycke lomperyen, op de verbeurte (naer die waerschouwinge) eenen gulden.

Dat oock ten acht uhren de rotseelen sullen gelesen worden ende den geenen alsdan daer niet bevonden sal worden, sal verbeuren eenen gulden.

dat prechyse ten seven uhren die schiltwacht sal worden vuyt-gesteld.

dat deselve niemant en sal hebben vuyt te laeten sonder consent van den deecken, oft des last hebbende. Ende oft de schiltwacht sonder consent als boven verhaelt dede sal t'ellicke reyse verbeuren thien stuyvers.

Ende want iemants tegens der wille van de schiltwacht vuytginge sal t'ellicke reyse verbeuren gelycke amende.

dat die deeckens oock sullen hebben te visiteeren het geweer ende den selve daer aen gebreeck gevonden sal worden gecorrigeert naer eys der saecken.

dat onder jeder roth twee halve spiessen gevonden sullen worden, waer voor de corporaels sullen hebben sorge te draegen, als haer geordineert sal worden op die rotseele.

dat oock het geselschap inde wachte sich sal hebben te draegen,

(1) In rotten ingedeeld.

in alle modestie sonder groot gerucht te maecten oft insolentie te bedryven.

dat ingevalle sulcx tot misachtige van hunne deeckens oft aenseggen desselfs geschiede, den corporael van sulck dronckaerts oft insolentie sal hebben te nemen de hovyen om de selve des smorgens naer discretie van de deeckens te lossen, ende soo den corporael ten versuecke vande deeckens daer weygerich in viele, sal den selven ter discretie van de deeckens gestraeft worden.

dat oock die patrouillie sal vuytgaen, datelyck naer den negen uhren, ende de selve continueren alle uhren tot smorgens ten vier uhren toe.

Dat gheene deeckens corporaels oft rotgesellen voor de vieren die wacht en sullen quiteeren op pene by den borgemeester en daer van arbitraelycke gestraeft te worden.

dat oock van de corporaels by de deeckens sal gestelt worden eenen stockmeester om den teurf ende kerssen de welcke by den geselschap onnuttelycke placht verdaen te worden met manieren te gebruycken.

Aldus gedaen ende geslooten ter presentie van scholtis, borge-meesteren, schepenen, samptelycke deeckens ende corporaels inde caemer der werckmeesters op huyden den 17^{den} January 1652 desen ten oirconden dit by onsen secretaris doen teekenen ende was on-derteckent.

M. Pitten, Secret.

(Register der jonge schutten p. 28—80, der bussen-schen p. 6—7, der oude schutten p. 6—7).

N° 20. 1480. *Oprichting van St. Catharina of jonge schutten.*

Condich sy eenen yegelycke, die desen brieff hooren ende lesen, dat daer syn eenige goede mannen die daer hebben een broederschap van Sta Catharina ende hebben aen sich genomen een schutterye om die broederschap te bat te halden, soo hebben sy onderdraegen des jaers eens eyn cogel te maecten van alsulcken verve als sy dat met malcanderen verplegen, voort meer hebben sy onderdraegen des jaers eens eenen vogel te maecten ende dat. (1)

(1) Ontbreekt in het register.

vogel te schieten, ende eenen eerlycken kost te halden by malcanderen, ende oft saecke waere, dat der gesellen eynen achter bleeff buyten den cost, die sal verboren dobbelen cost half Ste Catharinen (1), onde half den gesellen; voort meer hebben sy geordonneert, dat sy sullen kiesse twee deekens, die sullen schietdagen leggen, die daer niet niet en quaeme die sal verboren eenen halven stuyver den gesellen, ende wy syn cogel niet en heeft als men onse Lieve Vrouwe draeght te Weerdt (2), die sal verboren vyff stuyver dyen dach, ende voort alle sondaegen daer nae eenen stuyver, half Sinte Catharina ende half de gesellen.

Off dat saeck waer dat jemandt rebel weer als men der vogel schieten sal, die niet schieten en wilde, die sal verboren vyff stuyver den gesellen, ende ouch hebben sy onderdraegen dat sy geynen man in den geselschap niemen en sullen, ten sy met raede des heele geselschaps. Voort meer is onderdraegen dat sy geynen man int geselschaep brengen en sullen, dan eens off tweewerf te schincken, die vander cogelen niet en weer. Oft iemant weer in haeren gelaegh die den anderen vloeckden, ofte tot syne moeder hiet gaen, oft hiet liegen, oft genaemde droncken brecht; dan eenen vrintelycken dronck, die sal verboren eynen halven stuyver den gesellen, ende oft onder die gesellen eynich waer die syn cogel nederworp van syn gesellen, sonder reden oft saeck des heelen geselschaps die sal verboren dertich stuyver, thien stuyver Sinte Catharine, thien stuyver den heer, ende thien stuyver den gesellen, ten weer met consent des heelen geselschaps, ende gonden hem dat hy die cogel weer droege. Oft iemant weer, die van die keef (?) onloffelycke wordt spreken, oft den vyant noemden, oft diergelycken, die sal verboren dat daer op steyt, oft hy salt' verbeteren met eyen halven stuyver, oft iemandt onder die gesellen weer, die syn gelaegh niet en betaelden, soo sullen die deckens dat betaelen ende sullent des anderen sondachs vuyt penden, alsoo veer als sy dat niet en betaelden met contuys. Als men te banen compt om te schieten soo en sal geen man spannen, die anderen en hebben geschoten op te verboren eenen halven stuyver den gesellen, oft saecke weel dat die deekens iet te doen hadden onder malcanderen,

(1) Om waslicht voor haar beeld te koopen.

(2) Op Lichtmis (zie rek. 1573—74).

soo sullen sy die gesellen ontbieden, ende als sy dat geselschap ontbieden, ende dat geselschap niet gehoorsaem en weer, dat sy niet en quemen die sullen verboren eynen halven stuyver den gesellen, ende geen man en sal geynen anderen bringen int geselschap om te sitten, hy en heeft oorloff van den gesellen, op te verboren eenen halven stuyver den gesellen. Als die omganck is te Weert op Sinte Catharinen daeh sy by malcanderen syn binnen inden omgangen die des niet en dede, die sal verboren vyfthien stuyver, half Ste Catharine ende half den gesellen, ten waer saeck, dat dat geselschap des te vreden were ofte consenteerde, oft dat saeck weer dat eenich man dit voorgenoemde wesen, ende schutterye aennaeme ende niet halden en wilde, oft gebreeckelyck weer, die sal verboren dertich stuyver, thion stuyver Sinte Catharine, thien stuyver den heer, ende thien stuyver den gesellen.

Als men schietet naer den vogel, soo is elck iersten scheut eynen vlemsch, ende dat sullen hebben die deekens.

Weer eynen van dese gesellen die sich liet penden als van eenige brocken, soo van wat broke dat dat syn die sal verboren vyff stuyver, totten anderen broken daer hy om gepant waer, ende die vyff stuyver sal hebben half die heer, ende half die gesellen.

Ende dit sullen die deekens ende dat geselschap minren ende meeren altoos nae proffycet, ende oirbaer soo wanneer sy willen, ende alle dese voorgenoemde saecken ende puncten hebben sy malcanderen geloft als saeck ende borge, ende dat geselschap sal elck der anderen tuygen als geboden voorwaerts luyde, ende waer men te onrecht pent, dat sullen sy terecht richten. Geschiet int jaer ons Heeren duysent vier hondert ende tachtich, in wesen ende schynen des geselschaps.

(Reg. der jonge schutten p. 1—3).

N° 21. 1514, 30 Mei. „Bevestiging der jonge schutten door
Jacob III van Horne”.

Wy Jacop Jongreve tzo Horne, heere tzo Altena, tzo Cortesschom doen cont ende bekynnen mits dosen tegenwordigen brieve dat wy geordineert ende inde gestalt hebben in onser stadt van Weerd t eyn schutterye van jongen schutten genaempt Sinter Catharineschutten, tot vyftich personen soo oft dair omtrent ongeveerlyck acht off thien

meer off min, die welcken in unss (?) befonden inde behooryck on-
derstaen in unssen opboyd inde dienst gelyck den alden schutten
unssen stadt Weerdt, die men noemt St. Jorisschutten, inde sullen
noch die jongh schutten voorsz. hon onderhouden by honnen deckenen
in hon schietdaegen gerust met hornen ende bogen in alle opbod
inde verbode, inde in alle saecken op heure gaffelen inde inden waken
daor toe sy geordineert weerden onderhouden gelyck den alden
schutten, weert auch saeck dat sy jemant inder geselschap hedden
onbequem ende sich niet stichtelyck en onderhiel, den mogen sy
met consent unsz den decken ende gerichtsluyden afsetten all gelyck
den Alde schutten sonder lyst ende dasz te vollast sullen unsse
Borgemeesteren tot Weerdt, inder tyt synde hon jaerlycx in honnen
geselschap besorgen inder tyt van Pinxten decht (?) voorschott. In
kenniss alle desz voornoomde saecken van weerden te halden, hebben
wye Jacob Jongreve voorsz. unsz gewoonelyck hantteycken mit unsz
handt hy onder opgesteld op het hoochtyt van Pinxten anno 15 hon-
derd twelf. Was onderteeckent Jacob tzo Hornes.

(Reg. der jonge schutten p. 8).

N° 22. 1564, 13 Mei. *Philips van Montmorency schenkt den
jonge schutten jaarlijks 42½ Carolusgulden.*

Wy Philips van Montmorancy, graive tzo Horn, fryheer tzo Nivel,
heer tzo Weerdt, Cortershom, Altenae ende Admirael etc^a doen condt
und geven te kennen eenen jegelyck voor ons onse erven und nae-
comelingen, dat wyr aenmerckende den grooten dienst und getrou-
wicheyt die ons onse jonge schutten to Weerdt daegelycx doen ende
noch in toecommende tyden doen kunnen und willich syn te doene,
hebben alsoo met ryphen raede und voorbedachten moet, opdat sy
alsulcken voorseyden dienst und getrouwicheyt te batt mogen onder-
houden, und aen ons onsen erven und naecomelingen, in tyden unde
wylen bewysen hen gegunt und gegeven, gunnen ende geven mits
desen in aller manieren alsulcken vryhey, und jaerlycx onderhoud
van seven en vertich und eenen halven karolus gulden, als die bussen-
schutten van ons hebben, und jaerlycx t'zynder tyt aen orden und
plaetsen heffen und beuren, bevelende daerom onsen scholtis borger-
meysteren und schepenen onser stadt Weerdt die nu syn oft in toe-
comende tyden wesen mogen dat sy onsen voorsz. jongen schutten

alsulcken bemelte fryheyt ende jaerl. onderhalt, sonder eenige weygeringe und hinder genieten, vuytrichten ende volgen laeten, want daer aen onse ernstelicke is geschiet. Oirconc hebben wyr Philips voorsz. met onsen eygen handt onderteekent ende met onsen zegel becraftigen laeten.

Gegeven op onsen slot tot Weerdt den derthienden dach van Mye int jaer ons Heeren duysent vyff hondert vier und sestich. Onderstont aldus. Ph. de Monmorancy ende was gezegelt met synder genaeden grooten zegel in rooden wassen.

(Reg. der jonge schutten p. 7.)

N° 28. *Privilegie van Busseschutte der stadt Weert, door Jacob III van Horne, 1512.*

Wy Jacop, Jongreve tzo Horn Heere tzo Altenae, tzo Cueltsschen (sic voor Corteshem), doen condt soo wyr in onsser stadt van Weerdt geordonneert hebben vyftich busschenschutten oft t' sestich tot honnen believeen soo geloven wyr die selve te onderhouden, inde doen onderhouden op heure gaffelen, inde anders in allen gerechticheyt niet van vuytgescheyden gelyck unsz alden schutten van Weert inde dese sullen die selve honnen behoorlycken dienst vuyt ende inde vursz. stadt Weerdt doen, nae advenandt gelyck de alden schutten, inde des geloven wyr hon jaerlycx te betaelen oft by onssen ampman vuth unssz broecken (1) te doen betaelen inde hem passeren in syne reckeninge vyeff bescheyden Philips gulden, inde daer toe onsse borge-mestere in den tyt tot Weert wesende onderhouden dat sy denselven busseschutten oft honne deeken auch alle jaer geven inde betaelen seven dyer Philips gulden, inde vyftich pont salpetere oft die weerde alsoo dat sy datt innecoopen moeten. Sonder Septenen (sic) onder unssz hand spitiatich (sic) anno XII. Was onderteekent

Jacop tzo Horne.

(Gildeboek der Busschenschutten p. 1.)

N° 24. 1509, 20 Maart. „*Privilegie van den Autaer van St. Hubert, Patroon van die Busseschutten Binnen Weerdt*”.

Lodewyck door de Goddelycke bermherticheyt op den tytel van den H. Marcellus, priester cardinael aen onse beminde in Christo

(1) Boeten die de graaf inde.

Arnoldus Goltwert, rector van de parochiaele kercke van Overweerd t int bisdom van Luyck, ende aen de parochiaenen der voorseyde kercke ende aende medebroeders van het broederschap der cappelle oft altaer van den heylligen Christoffel ende Hubrecht gelegen binnen de paelen van voormelde parochiaele kerck Saluyt in den Heere.

De vraege aen ons lestmael voor ons deel opgedraegen begreep, dat ghy lieden ontstecken synde door brant van devotie, versoeckt inde voorseyde cappelle oft Altaer de welcke noch niet gewydt en is, te doen celebreren missen ende andere goddelycke diensten door eygen priester oft andere wereltlycke oft geestelycke van wat ordre die mogen wesen, hetwelck ghy lieden meynt dat aen u ende aen u naercomelingen niet en mach toegelaten worden sonder dispensatie van den Apostolycken Stoel, waer over hebt ghylieden oetmoedelyck een supplycke gemaect aen ons ende onse naercomelingen om door de goedertierentheyt derselven stoel van een bequaem remedie bermhertelyck voorsien te worden, wy dan aendenckende dat wy int geene dat stryckt tot de vervoorderinge van Godtsdienst, gonstich moeten syn ende goedertieren, ende genegen tot de beden aen ons in dat cas gedaen, door de macht van den heer Paus, wiens last wy principalyck draegen ende door syn bysonder gebodt ende spraecke aen ons gedaen, opdat ghy lieden indesselve capelle oft Altaer door eygene oft eenige andere bequaeme wereltlycke oft geestelycke priesters, missen en ander goddelycke diensten met eenen Altaer steen oft Altaer die verdraegen can worden ende andere dingen daer toe nodich ende bequaem sout mogen ende connen doen celebreren, ende dat uwe naercomelingen souden mogen ende connen doen, den oorloff van den bisschop geensints versoecht wesende, ende sonder iemants prejuditie oft veroordeelinghe, het recht nochtans van parochiaele kercke, ende alles andere, in alles altyt geheel blyvende, aen U lieden ende uwe naecomelingen ende aen de voorseyde priesters geven wy verloff door den inhoud van desen, ten eewigen daege, ende vergunnen vrye macht, ende dispensereren bermhertelyck met U. L. ende uwe naercomelingen ende de voorseyde priesters over dese saecke, niettegenstaende eenige constitutiën, ordonnantiën, apostolycke, provinciaele, oft hoedaenich sy souden wesen. Gegeven tot Romem by Sinte Peeter onder den zegel van den eersten, desen 20 Meert des Pausdoms van Heer Julius den tweeden van dyen naem het sesde jaer dat is 1509. (Reg. der Bussenschutten } . 21—22).

N° 25. 1515, 25 Maart. „*Confirmatie van den voorgaanden privilegie*”.

Leonaert door de goedertierenheit Godts onder den titel van de H. Sussanna, priester cardinael, aen onse beminde in Christo, proviseurs ende medebroeders van de eerwerdige societeyt oft geselschap onder de aenroepinge van den heyligen Andries, Huybrecht ende Christoffel inde parochiaele kercke van Overweerd t int bisdom van Luyck, saluyt in den Heere, van uwe zijde is ons voorgehouden, dat ghy lieden door eenen yver van liefde ende devotie ontstecken synde over eenen altaer, den welcken ghy lieden inde voorseyde kercke onder de aenroepinge ende ter eeren van voormelde heylige gebout hebt, oft hebt doen bouwen, ende noch niet gowyt en is, sout begeren door de voorgaende oft andere bequaeme wereltlycke oft geestelycke priester missen ende andere goddelycke diensten te doen celebreren het welck ghy lieden twyffelt aen U. L. geoorlooft te woorden sonder bysonderen oorlof van den Apostelycken Stoel, waer over hebt ghy oitmoedelyck doen bidden om dat aen U. L. ende uwe naecomelingen door den Apostelycken Stoel van een bequaem remedie goedertierentlyck soude versien worden. Wy dan door macht van den Heer Paus, wier last wy voor het ierste draegen ende door syn bysonder gebodt daervan aen ons gesproken, opdat ghy op den voorseyden autaar door de voorgaende oft andere bequaeme wereltlycke oft geestelycke priesters, missen ende andere goddelycke diensten met eenen altaer steen ende andere saecken daertoe nodich en bequaem vry ende los sout mogen ende connen doen celebreren, ende uwe naecomelingen souden mogen ende connen doen, den oorloff des Bisschops oft iemant anders daer toe geensints versoecht wesende, het recht nochtans van de parochiaele kercke ende jeder anders in alles altyt geheel blyvende, laeten wy toe aen U. L. en uwe naecomelingen ende aen de voorseyde priesters voor eewich, ende geven vry macht ende oorloff ende dispensereren goedertierentlyck over dese saecke met U. L. ende de naecomelingen ende de voorseyde priesters niettegenstaende eenige constitutiën ende ordonnantiën apostelycken, oft statuyten ende gewoonten soo provinciaele als synodale ende wat contrarie can wesen. Gegeven tot Roomen by Ste Peeter onder den segel van het Ampt van den iersten, den 25^{en} Meert, des Pausdombs van Heer Leo, Paus den thienden, het tweede jaer, dat is 1515.

Ibidem p. 22—28.

N° 26. 1665. *Geschenk van Jan van der Croon aan de bussenschutten.*
Ter eeuwigen memorie.

Soo heeft den Wel Edelen hooggeboren Johan vryheeren van der Croon, heere van Soursen, Tashof, Piessen en Solupes, den Roomsen Keyserlycke Ma^{te} werdet Hofs Crieghsraedt Generael Wachtmees^{er} Bestetter Oversten Commandant te Prage en Vice Chrieg-Commandant int Coninckryck Bohemen, ridder des Alderheylichste Graff Jesu Christy te Jerusalem et^a.

Gegeven aen het broederschap oft bussenschutten onder die protec- tie ende broederschap van St. Hubert opgericht binnen die stadt Weerd by hoochloffelycke memorie onser genaedige Heere Heere Jacob grave tot Horne opgericht, een somme van vertigh Ryxdalers maec- kende een somme van hondert sestien gulden Weert, waer voor die deckens Symon van der Heyden, Henrich van de Ryth, Hans Pitten ende Jan Ververs, dienende in den jaere XVI° ende vyff en sestich gehouden sullen wesen, daer voor sullen hebben te doen maecken een nieuw vendelen totter voorsz. schutterie dienende, naer alder- beste forme ende maeniere, als by haer lueden ende de ouderlingen dat sullen vinden te behooren, onder alsulcke conditie nochtans dat die voorsz. deckens overmits voorsz. gifte hunlieden by den voorsz. heere Baron de la Croon gegeven, gepermitteert hebben, syne Ed. swager Peeter van Thoor, inwoender der stadt, ende met broeder van de voorsz. schutterie voor alle syne debvoiren daeromme gedaen van nu aff te syn tocht ende wacht vry, ende sulcx voor syn ende des huysvrou- wen leven.

Reg. der bussenschutten p. 165.

N° 27. *Zilverwerk der bussenschutten.*

De eerste overname van het zilverwerk wordt vermeld 14 Juni 1675, met naam wordt het voor 't eerst in Juni 1679 omschreven, bij de overname door de nieuwe dekenen. Het zilverwerk bestond toen uit de volgende stukken: „den vogel met dry horens ende silveren kroes, waecht te samen vier pont weiniger dry loot”.

Volgens de overgave 12 Juni 1754 was er nog bij een „silveren plat” het gewicht blijft, N.B., hetzelfde.

1758, 28 Mei wordt er voor het eerst melding gemaakt van „eenen silveren St. Hubert” doch het gewicht blijft, N.B., nog altijd, „vier ponden weynlger dry loot”.

N° 28. *Zilverwerk van de jonge schutters of van Sinte Catharina
in 1776.*

Op heeden den 9 juny 1776 syn afgegaen de oude deeckens naementlyk Paulus Groenen, Matthys Saes en Simon Screyckens; Joannes Keulen en blyft voor broermeester Peeter van Brussel en is aengesteld voor nuwen broermeester Gerrat Glilissen en geeft aen den voogel twee guldens.

Daer en booven syn aengesteld voor nuwe deckens Mattys Kroesen, Jacobus Verstappe, Jan Francis Knaepen ende Andrias Vruens ende is overgegeven aen den capiteyn Mattys Kroesen, het kistiën met het silverwerck bestaende in eenen silveren voogel hebbende aen den hals vast eene zilvere boogh, eene groote zilvere plaet waer op gegraveert is Ste Catrina, eene dito groote zilvere plaet waer op staet de dry hoorens met den dobbele caper, alnoch eene zilvere ront schilt van Philippus van Montmerantie waer aen is nog hangende een klyn schilt waer op staet Ste Catarina, nog eene zilvere platte met een root cruys, nog een 24 Mariëngrosse stuck, noch een stuck van XXX sols, nog een stuck met en cruys op Spaense maniere, nog een clyne plaet met de dobbelen caeper ende de 3 hoorens, nog een form van Spaens waepen beneffens eenen Weerter blamuyser, nog een klyn gulde stuckjen, nog eene klyne gulde stuckxken alles te saemen vast weesende aen eene zilvere kettinghe, alnoch twee zilvere kroesen. De derde dewelcke daer is geweest is gebruyckt tot een schilt van Ste Catrina op de tromme zulckx geschiet met consent der capleteyns ende alle ouderlinghe ende de twee kroesen dier nu nog syn hebbe alle byde op het beelt van Ste Catarina ende by dit alles is alnoch overgegeven aen den voorsyde capityn Mattys Kroesen de som van een hondert ende acht en vyftich guldens volgens de gepasseerde reckening de dato voorschreeven.

N° 29. *Het zilver der schutterij van Ste Catharina in 1791.*

Op hede is geconsentert dor heel het korpus kaptyns konik alferis broermesters en ouderlinge om die iaerelykse ton bier int vervolgh te late blyve die de kapityns plagte te trecke vor het heele korpus om dar vor te late make van tyt tot tyt silvere plate om het silvere werk te vermerdere en dat vor de 20 iare nae volgende geselvert in de iare 1791 met de vorgaende resolutie te same twe en twintigh iaere.

N° 30. *Het zilver der schutterij van Ste Catharina in 1793.*

Behalve wat nog over was van het oude zilver na de gifte aan de Brabantsche patriotten gedaan, (zie onze chroniek op 1790) het volgende:

„Specificatie en aenteekeninge van de liberaale giften gedaen aen de vogel en syn als volght gedaen den 28 Mey 1793 door ten eersten by resolutie hier nast volgende (1) een silvere schildt van de koninghs ton, waerop gegraveert is eene silvere ton.

2de eene silvere schildt waerop gegraveert is eene hellebaert gegeven door de capiteyns.

3de eene dito silvere plaete, waerop gegraveert is eene metsel trouvel, waterpas en schietloodt gegeven door Joannes Mattias Hendriks den ouden.

4de eene dito silvere plaete waer op gegraveert eenen kelck vereerd door Petrus van Bruessel.

5de eene dito silvere plaete waerop gegraveert eenen metsel trouvel, waeterpas en schiedtloodt, geoffereert door Joannes Mathias Hendricks den jongen.

6de eene dito silvere plaete, waerop gegraveert eenen schoenlyste (2) snymes, werokmes en eelsen, vereert door Martinus Mantels.

7de eenen silveren penning int jaer 1790 door het congres van Bruessel aan Mertinus Janssens doenmals Borgh^{er} present gedaen ende als nu aen den vogel vereerd in qualiteyt als alfairis.

(1) Dat is de resolutie hier boven afgedrukt,

(2) leest.

8ste twee silvere bandekens aan de trommelkluppels gegeven door Arnoldus van der Heyden, tambour.

Nota. Deese voorenstaende giften worden echter gedaen onder restrictie en reserve dat in val dese schutteryen soude comen te cesseeren en vernietigt te worden dat als dan een ieder syne gifte intrékt en om eygen reclameert.

N° 31. *Eenige schouten van Weert en Nederweert.*

1446, 26 Maart, Willem van Kelft. (Privilegiebrief 26 Maart 1446.)

1476, Herman van Lopelhem. (Chroniek op 1476, 20 Oct. aldus te verbeteren in plaats van Loxelhem.) (1)

1482. Joannes van Schinvelt, in 't privilegie van 1482, 28 Februari komt hij als getuige voor en Herm. v. Loepelhem als rentmeester des lands van Horne.

1521. Jan van Horne, gehuwd met Paschasia van der Gracht, werd schout bij patent des jaars 1521. (Volgens Patricius van Hamme — zie GOETHALS, *Hist. général de la maison de Horne* p. 143 — was hij een natuurlijke zoon van Jan van Horne, Bisschop van Luik, vóór diens priesterwijding verwekt).

1588, 11 Dec. Frans Ketelaer, schout van Weert, wordt afgezet door de koninklijke commissarissen Bisschop Lindanus en Duboys gouverneur van Weert. (*Publications du Limbourg* XII, 282 en 288).

1615. Hendrick van Bocholt (chroniek anno 1615).

Vóór 1670, 12 Jan. Costerius,

1670, 12 Januari. Arnold zijn zoon benoemd. } chroniek.

1711. Arnold Costerius (chroniek).

1729, 12 Feb. Bernard Costerius. (Chroniek.)

1761, 23 Mei. Ferdinand Costerus, zoon van den overleden schout benoemd. (Chroniek).

N° 32. *Priors van het klooster der Reguliere kanonikken te Weert.*

1. Joannes Boutmans. 2. Leonardus van den Bergh, geb. te Aken, die 't klooster bouwde. 3. Petrus Berenbroek van Leende, bedankte.

(1) In een gichtregister van Maastricht op 6 Aug. 1487 verkrtigen bij ruil „Herman van Lupelhem" en zijne vrouw Catharina een erfdoels van 4 mark op een huis in de Kleine Gracht te Maastricht. Is deze dezelfde persoon?

4. Franciscus de Notere, geboren te Brussel, bedankte. 5. Joannes van Heithuysen, geboren te Weert. 6. Martinus Ververs, geboren te Weert. 7. Anthonus Michael Le Sire „Floracensis“. 8. Arnoldus van Bree, geb. te Weert (1). 9. Michaël van Asten, geb. te Nederweert, overleed 1818, 28 Dec. Hij was tot prior verkozen 6 Jan. 1782. Hij was gedurende 31 jaar prior, beminnelijk voor een ieder, geliefd door allen, vooral door de knapen en kinderen; hij die de kinderen beminde scheidde op den feestdag der Onnoozele kinderen (28 Dec.) uit dit leven. Onder hem werd deze kanonie 13 April 1784 met andere kanoniën der Reguliere kanoniken opgeheven, maar 22 Juli van dat jaar in den vorigen staat hersteld, op een supplicie der gemeente Weert, en gunstig advies van den Heer J. B. Stuers, fiscaal en raadsheer te Roermond. Onder dezen zelfden prior werden de kanoniken door het Fransch gouvernement uitgejaagd, het klooster en de goederen verkocht in het jaar 1797.

„Uit het register des kloosters pag. 33 en 34" afgeschreven door Pastoor van Haeff p. 90 van zijn Ms. over Weert op het Rijksarchief, door ons vertaald uit het Latijn.

N° 33. *Beroemde of bekende personen te Weert geboren of die daar woonachtig geweest zijn.*

Over Jan van Weert en Jan van der Croon schreef de ZEerw. Heer Habets een werk door ons in onze Chroniek op het jaar 1610—1683 aangehaald in de noot In dit werk vindt men de bronnen in overvloed beschreven.

Jan I van Horne, geboren op het kasteel te Weert in 1458, gekozen tot bisschop van Luik 1482, overleden 15 Januari 1505 te Maastricht. Zijn leven vindt men o. a. bij CHAPBAUVILLE, *Gesta pontificum Leod.* t. III, 208—284 *passim* en GOETHALS, *Maison de Hornes* p. 123—143. Hij werd begraven in het klooster der Minderbroeders te Slavante bij Maastricht (2).

(1) In 1773 komt voor als prior in het protocollum decanatus Werthenais op de pastorie bewaard, Petrus Haex. In dit zelfde protocollum komt Le Sire in 1759 voor. Zie J. L. FRISCHE, „Het klooster Maria-ten-Hagen der reguliere kanoniken te Weert“, *Maatsouw* 1888 p. 98-99.

(2) Over Slavante zie Jos. HABETS, *Gesch. van het bisdom Reermond III*, p. 697 en 742.

Arnold van Horne, bisschop van Utrecht van 1364 tot 1390 en prinsbisschop van Luik 1378—1390. (CHAPEAUVILLE III, 40—67).

Laurens en Jan van Weert schilders, wien men het prachtig schilderstuk der wonderen van St. Albert in de Karmelitenkerk te Luik toeschreef. Zie WOLTERS p. 198.

Jacobus Marin of Marinus, te Weert geboren bestuurdte in 1526 het Latijnsch college te 's Hertogenbosch. Hij is omtrent het jaar 1550 overleden.

Hij schreef een werk over de Latijnsche syntaxis met verzen vermengd, dat voor de eerste maal uitkwam onder den titel „Didascalicon”. Antverpiae, Michael Hillenius 1526, 4°. Vervolgens onder die van „Syntaxis linguae Latinae”. Sylvaeducis 1542, 4°. — Hieronymus van Oerle opvolger van Marin, werkte dit boek om en gaf het uit na Marin's dood onder den titel „Jacobi Marini, Weerteni viri undecunqve doctissimi, syntaxis, prioribus illis et limatior et compendiosior. Quod quidem ad usus attinet, jam tertio in lucem edita... Graecis nonnullis, praesertim cum Latina constructione facientibus, passim insertis”. Sylvaeducis, Joannes Schoefferus, 1515, 4° 104 ongecijferde bladz.

(Zie PAQUOT, Mémoires pour servir à l'histoire littéraire des dix-sept provinces des Pays-Bas, de la principauté de Liège, et de quelques contrées voisines. Louvain 1765—1770 in fol. dl. I, p. 545. Valerius Andreas, Bibliotheca Belgica p. 420. Foppens Bibliotheca Belgica I, 525. COPPENS, Nieuwe beschrijving van het bisdom van 's Hertogenbosch, II, 220.

Joannes Knaepen of Servilius. Humanist der 16e eeuw, geboren te Weert. Hij bracht het grootste deel van zijn leven te Antwerpen door. Een groot beschermer had hij in Ladislaus van Ursene, een edelman die de letteren liefhad en dertien maal burgemeester van Antwerpen was. Hij bloeide 1536—1545. Zijn devies was „sapit qui sorti sapit”. Zijne werken zijn bij Paquot I, 76 en Foppens II, 728 vermeld.

Vooral bekend is zijn „Dictionarium triglotton, hoc est, tribus linguis, Latina, Graeca et ea qua tota haec Inferior Germania utitur” gedrukt bij Michaël Hillenius te Antwerpen in 1548. Dit is het eerste eigenlijke groot Latijnsch woordenboek dat in de Nederlanden uit-

kwam, hoewel gelijk de schrijver zelf in zijn voorrede bekent er al eenige waren onder den naam van „Gemmulae” of „gemmae”, maar die volgens hem geen zuiver Latijn gaven.

Gaudentius van Loemel, regulier kanonik, profes van het klooster Mariahagen bij Eindhoven, was zielsbestierder der kanonikessen regulier te Weert. Hij gaf uit een bundel Vlaamsche gedichten onder den titel: Den geestelycken Orpheus. Leuven 1660.

Den wechwyser tot de seven Weenen (?) der Moeder Godts, met eenige Godtvruchtige Liedekens tot beweginge des Lydens Christi. Roermond 1662.

Den toetsteen der Tongen. Roermond, 1662 in verzen.

Een drukker te Roermond in 1662 is ons niet bekend. Het is jammer dat Paquot (II, 461), aan wien wij deze aanteekening ontleenen, dezen niet noemt.

Over Peter Langenius en Ewald Franssen of Gallus hebben wij in onzen chroniek gehandeld (1).

Joannes Impens geboren te Leuven, bekend dichter en regulier kanonik, was omstreeks 1689 te Weert aan de Latijnsche school als leermeester verbonden. (Analectes de l'histoire ecclésiastique de Belgique XII, p. 468.)

Servatius Neranus predikant te Dordrecht, gaf een vertaling des Nieuwe Testaments uit en stierf 24 Dec. 1608 aldaar.

Johannes Hubertus Schaeken componist, geboren 2 Januari 1832 te Weert, die van zijn vader het eerste muziekonderricht ontving. Hij was achtereenvolgens organist der Mozes- en Aaronskerk te Amsterdam, te Samarang (in 1861), waar hij les gaf in de beide gouvernementsweeshuizen, sinds 1868 kapelmeester der Koninklijke parochie van St. Jacques-sur-Caudeberg te Brussel. Zijn leven en werken zijn in Melchior's woordenboek der toonkunst, Schiedam, H. A. M. Roelants 1890, goed en vrij volledig beschreven. Zijn laatste werk is, de opera „Jean de Weert”. Het zij voldoende voor zijn roem hier aan te halen wat de groote Fétis schreef in zijne aanbeveling aan den directeur der Haagsche muziekschool Lubeck: „ Si vous pouvez admettre

(1) Curiositatis causa zij nog vermeld dat in de rekening van 1573—74 voorkomt Grieten Meester Ewaldes ende Bebelken Verbarch als „wyszvrouwe” die ieder voor hun gage 5 gulden kregen.

M. Schaeken dans votre conservatoire comme professeur d'harmonie et de composition, vous n'aurez qu'à vous féliciter de cette acquisition, tant pour le savoir que pour la bonne conduite". Zijn broeder is leeraar in de muziek aan het Collegie te Weert en is mede een goed muziek kenner en ook in het teekenen en schilderen niet onbekwaam. Een ander broeder is schilder te Brussel.

Hun moeder dichtte niet onaardige versjes die wel waard zijn te worden uitgegeven; daaronder is een „de Meisjes van Weert" dat op muziek is gezet.

Wilhelmus Schaeken in 1754 te Weert geboren, is een lid dier zelfde familie; hij was een leerling van den landschapschilder Jan Borrekens te Antwerpen en de leermeester van M. J. van Bree. Een H. Maagd en het Lichaam van Christus in eene grot liggende, zijn met roem bekend. In 1778—1774 was Schaeken te Italië om zich op de groote meesters toe te leggen, na 12 jaar te Antwerpen, bepaaldelijk aan de Akademie zich te hebben geoefend, bij welke instelling hij verschillende medailles behaalde en als 2^e professor werkzaam was vóór zijn vertrek naar Italië. Na zijn terugkomst was hij tot zijn dood, 28 Dec. 1830 te Antwerpen werkzaam. Hij is 26 jaren lang professor aan de akademie geweest. Zie *IMMERZEEL*, de levens en werken der Hollandsche en Vlaamsche kunstschilders, beeldhouwers, graveurs en bouwmeesters III, p. 56.

J. J. F. Janssen beoefende te Weert mede de schilderkunst; de Hannibalseed wordt ten studhuize aldaar van hem bewaard. Aan anderen het oordeel over dit stuk. Hij teekende vrij goede schetsen van Limburg voor Poel's Beschrijving van het Hertogdom Limburg. Antw. J. P. van Dueren en Cie, die door J. M. H. Smeets te Weert zeer net graveerd werden.

*Gepromoveerden te Leuven in de faculteit der kunsten
uit Weert en Horne.*

1528. Marinus Hoevermans uit Weert en Joannes Dirk's zoon uit Horne.

1531. Hendrik Kypen uit Weert.

1535, 18 Feb. Petrus Boelen uit Bree; zijn examinerator was Joannes Royneri uit Weert. Deze was in 1508 de vierde in de paed-

gogie de Burchten doceerde de wijsbegeerte in deze paedagogie, daarna werd hij president van het collegie der drie talen of van Busleide tot 1540. 1 Maart 1544 werd hij kanonik der kerk van St. Donatianus te Brugge, vervolgens in 1559 deken der collegiale kerk van St. Jan te 's Hertogenbosch; nog werd hij in 1544 president van het collegie van Burcht; was hij 1 Feb. tot 2 Juni 1547 licentiaat in de Theologie zijnde, deken der faculteit voor de kunsten en wederom van 30 Sept. 1557 tot 1 Feb. 1558. Hij stierf 1560, 14 October en is stichter van studiebeurzen o. a. voor inboorlingen van Weert, Nederweert, graafschap Horne en vorstendom Thorn. (Zie het art. van P. DOPPLER, *Maasgouw* 1890, p. 68 en 70 en Jos. HABETS, *Studiebeurzen in Limburg* p. 88).

Omstreeks 1517 wordt door Valerius Andreas Fasti academici p. 41 als 220^e rector der Universiteit vermeld, Cornelius de Weerdts S. Theol. licentiaat, regent van de Paedagogie de burcht en omstreeks 1589, Lucas Dillenus van Weert als deken van het collegie der baccalareussen p. 212. Hij werd later deken der Kathedraal van 's Hertogenbosch.

Jan de Villers, pastoor te Nederweert en kanonik van het kap. van O. L. Vrouwe te Maastricht sinds 23 Nov. 1538, stichtte een beurs in het collegie der Preekheeren te Leuven en een ander in de paedagogie de Lelie aldaar, voor één student in de wetenschappen en al de overige faculteiten. (Zie *Maasgouw* 1890, p. 72, art. van P. DOPPLER.)

N° 84. Weertsche Genealogiën.

DE HORNE'S (1) (zie GOETHALS, Maison de Hornes p. 148.

Jan, Bisschop van Luik

Jan die 1521 schout wordt	×	Een dochter die N. de Hompesch huwt.
------------------------------------	---	---

×
Paschina
van der Gracht.

Jan, schout van 't graafsch. Horne (?) in 1571

×
Constantia van der Heyden,
d. van Michel ridder
en burgem. v. Antwerpen
in 1546 (+ 4 April 1549)
en van Margareta Salomon
(+ 8 Aug. 1556).

Jan × N. de Herlwegen.	×	Jan Werner, grondheer in Aertselaer Marie van der Meiren d. van Frans heer van Beveren en Cath. van der Straten.
------------------------------	---	--

|
Lucretia × Adriaan Herman van den Branden,
[haar neef.

Constancia × Jean-Bapt. van den Branden.	×	Anna-Cath. verloofd aan Marlin de Hornes daarna × Jan Albert graaf van Schellaert.
--	---	---

|
Adriaan Herman
× met zijn nicht
Lucretia van Horne

(1) Natuurlijke kinderen en hun afstammelingen.

In het boek der oude schutten vond ik nog de volgende namen uit het oude boek van 1698 overgenomen. Flips, Jan, Frans, Tonis en Bertel van Horn (p. 117—118).

Uittrekfels der geneal. aantekeningen van den Z. E. Heer Habets uit de Acta Episcopalia des Bisdoms te Roermond:

1. *Familie de Horne en Costerius.*

1695, 4 Maart. Vergunning om biecht te hooren van Carel Albert de Hornes, capucijn te Mechelen.

1723, 29 Sept. Getonsureerd door den Bisschop van Roermond Joës Franciscus de Hornes, zoon van den Zeer Edelen Heer Amandus Adrianus de Hornes en Maria Anna Costerius. — 1781, 17 Febr. kreeg hij van denzelfden de demissoriales voor de kleinere orden, hij verbleef toen te Parijs. — 1783, 18 Febr. verkreeg hij de demissoriales voor het diaconaat, hij was toen leerling van het Seminarie Saint-Sulpice te Parijs en kanonik van het Roermondsch kapittel. — 1784, 10 April werd hij priester gewijd, hij was toen J. U. L. en gegradueerd kanonik te Roermond.

(Cf. J. Habets, Gesch. v. h. bisd. Roermond III, 117.)

1727, 22 Jan. geeft de bisschop demissoriales voor de 1^e tonsuur aan Arnold Philip Lodewijk de Hornes uit Weert, scholier van het diocees Roermond.

1704, 16 November, de Bisschop d'Ognies verbindt te Brussel in de kerk der Capucijnen den Heer Augustinus de Horne van Geldrop en Antoinetta Roosen van Roermond in den echt.

2. *Familie van Halen (1) en aanverwante familien.*

1695, 8 Juli. Dispensatie in de 3 huwelijksafkondigingen van Petrus van Winkel en Barbara van Halen uit Weert.

(1) 1656, 25 April. Hendrik van Halen, burgemeester van Weert, komt voor op een apostil van een rekwest der jonge schutten in dato 24 April 1656. (Register der jonge schutten).

1696, 18 Juni wordt een nieuwe alferis der bussenschutten gekozen na den dood van burgemeester Jan van Halen.

(Reg. der bussenschutten).

1548—'49 komt in de rek. voor Gerrit van Halen.

1728, 19 Februari. Getonsureerd Petrus Livinus van Halen, zoon van Henricus en Anna Catharina Frenken. Hij werd 1726, 21 Dec., subdiaken, 10 Aug. 1728 werd hij priester en 1733 kapellaan te Weert.

1730, 4 Oct. Franc. Ludovicus Sanguessa, bisschop van Roermond geeft getuigenis omtrent de wettige geboorte van Jan Antoon van Halen, zoon van Hendrik van Halen, burgemeester van Weert en keizerlijk ontvanger aldaar en van Catharina Frencken; de familie van Halen en haar voorouders waren roomsch-katholiek en in den tijd der godsdienststroeibelen ijvervolle verdedigers geweest van het katholiek geloof.

1738, 21 Oct. gaf de bisschop van Roermond getuigenis van wettige geboorte en rechtgeloovigheid aan Frans Gerard van Halen, die naar Spanje vertrok.

1739, 10 April. Dispensatie in de 3 huwelijksafkondigingen van Jacobus Bernardus van Halen, advocaat bij het Hoog Brabantsch gerecht, parochie van Ste Gudulle te Brussel en Joanna Sophia Cox uit Roermond. Zij huwden te Roermond in de bisschoppelijke kapel voor kapellaan Petrus Livinus van Halen.

3. *Familie van Breugel en Beerenbroek.*

1676, 19 Oct. Dispensatie van de 3 huwelijksafkondigingen voor den Heer Gerard van Zoutelande en Mej. Maria van Breugel uit Roermond en Weert.

1688, 21 Sept. Dispensatie in de 3 huwelijksafkondigingen van Judocus van Beerenbroeck van Eindhoven en Maria van Breugel uit Weert.

4. *Familie De Brias en andere families.*

1725, 10 April. Dispensatie in de 3 huwelijksafkondigingen voor den Zeer Edelen Heer Claudius de Brias, heer van Hoogendoorne en Helena Joanna van der Schaeren, beiden uit Weert.

1738, 16 Feb. Dispensatie in den 2^{en} graad van aanverwantschap en den 2^{en} en 3^{en} graad van bloedverwantschap van Claudius Emmanuel de Brias en Maria Helena van Bree, beiden uit Weert en arm en behoeftig.

1767, 16 Dec. Hun zoon Jan Bapt. Joseph getonsureerd.

1749, 20 Jan. Dispensatie in de 3 huwelijksafkondigingen voor den Zeer Edelen Heer Ernest Anton de Linsingen, kapitein van den prins van Baden-Durlach in Hollandschen dienst en Juffrouw Maria Anna de Brias, uit Weert.

1781, 21 Nov. Getonsureerd Claudius Emmanuel van Linsingen uit Weert, zoon van Ernst Albert Anton en Maria Anna de Brias.

1784, 9 Aug. werden getonsureerd Wynants en Ludovicus Caris uit Weert.

1759, 9 Maart. Frater Gaugericus Joseph Suringar zoon van Gerard en Catharina Maria Pouwels, van de orde der reguliere kanoniken van Mariënhagen te Weert ontvangt de 1° tonsuur en de wijding van subdiaken, 1759, 21 Dec. wordt hij diaken, 1761, 14 Feb. priester.

1759, 21 Dec. wordt Joannes Paulus, zoon van Gerard Sibrand Suringar en Catharina Margaretha Pouwels, scholier van hetzelfde convent subdiaken; 1761, 19 Sept. priester.

5. Familie Haex.

1735, 3 Oct. Walter Haeckx, zoon van Petrus en Joanna van Elven uit Weert, getonsureerd 1737, 10 Aug. subdiaken; 1738, 22 Mei priester.

1749, 24 Jan. Dispensatie in de 8 huwelijksafkondigingen van Joannes Mathias Haex en Gertrudis van der Eynden.

Aant. uit de familiepapieren van Mr Haex te Maastricht over deze zijne familie.

1749, 25 Aug. Johan Matthijs Haex, koopman te Weert, komt voor als kooper van een deel der oude korentiende in de heerlijkheid Bree, ambt van Kessel zijnde $\frac{1}{4}$ van een $\frac{1}{3}$ dezer tiende, welk derde een „bundigh” leen was ter Cuijckschen rechte. Hij koopt deze van de kinderen van Aerdt Camp en Lysbeth van den Monnickhoff te Horst.

Deze Johan Mathijs was gehuwd met Anna Catharina Schinckels, die als weduwe, 8 Oct. 1761, haar testament maakte. Over hare 2 minderjarige kinderen benoemt zij den pastoor van Weert Joseph

Janssens en den Eerw. Heer Joannes Krats als voogden. Blijkens opening van dit testament, door schepenen Gerard van Breugel en Jacobus van Elven op 22 Febr. 1762, was zij toen al overleden. De opening geschiedde in tegenwoordigheid van den oud-burgemeester Wilhelmus Kessels, Joannes Eickholt en Wilhelmus Cogels als naaste vrienden (bloedverwanten) van de overledens. Pater Herensis, minderbroeder, gaf hun het testament over.

Justine Olive Haeck huwde „Etienne Hugo, colonel et brigadier au service du roi d'Espagne à Louvain”.

N° 85. *Kunstvoorwerpen te Weert.*

1. In de parochiekerk: een zilveren emmertje met de drie horens er op, dienende tot wijwateremmer, was vroeger op het stadhuis en is het model van eene oude Weerter maat. Het emmertje werd aan het kerkbestuur verkocht.

2. De verguld zilveren kelk door de vereeniging van oproerige Spaansche soldaten „de gealtereerden” genoemd, ten geschenke gegeven met opschrift „Opera et impensis unionis militiae Werthensis 1601.

3. De doopvont met het beeld van Sint Martinus te paard in geel koper, met sierlijk hekwerk in renaissance, waarop wapen van Jan van der Croon.

Deze ballustrade, *niet* de doopvont in gothieken stijl, die veel ouder is, gaf Jan van der Croon ten geschenke. Het opschrift, zijn titels vermeldende, zie men in de aangehaalde biographie van den Z. E. Heer Habets, p. 170.

4. Tegenover de doopvont, dat is in de andere beuk der kerk, ziet men een triptiek, waarop in het midden de verrijzenis van Christus wordt voorgesteld; op een der vleugeldeuren de verschijning aan Magdalena. Het stuk is wellicht van Bloemaert. Verder is de schildery van Christus' geboorte op het altaar der H. Maagd zeer schoon en bezienswaardig.

5. De altaren zijn sierlijk gesneden in renaissance-stijl en verdienen de aandacht. Jammer dat het altaar door de familie van Halen gesticht is verkocht en thans in een kerk in Belgisch Limbùrg wordt bewaard.

Voor den ingang der sacristie, op het oude kerkhof, bevindt zich een zeer eigenaardige grafsteen hoog 1.41 M., breed 1.44 M., die naar men zegt, een graf der familie Heythuysen bedekt. In het midden ziet men een hertenkop met gewei, daaronder links van hem die er voorstaat, een wapenschild waarin een wild-zwijnskop naar rechts gewend, (heraldiek rechts is links van den toeschouwer) boven en onder den kop een balk; onder den hertenkop rechts een ruitenschild, doorsneden: rechts en links de letters TR aan een; boven den hertenkop weer een zwijnskop in dezelfde richting als die van het schild en daarboven een menschengezicht. Onder de twee schilden in het midden weer een hertenkop, maar zonder hoornen en aan weerszijden een dolfin met de staarten naar elkaar toe, op elken dolfin een mensch (man?) met uitgestrekte armen en in de linkerhand een knots; aan weerszijden van den bovensten hertenkop een hoorn van overvloed, de uiteinden naar boven, en de openingen gekeerd naar den hertenkop, ter weerszijden van die hoorns ziet men een menschen- of engelenfiguur, die met hun beiden over het geheel een draperie of banderol houden; onder die twee figuren ornamentwerk, dat aan weerszijden in een peer met bladeren eindigt.

(Naar teekening en beschrijving van den H^r H. Thiessen te Weert.)

Op het Raadhuis.

Het zegelstempel voorstellende een gothiek kasteel, waarin wapenschild der graven van Horne, zijnde drie horens 2-1, is in koper zeer fraai gestoken.

Bij de Minderbroeders.

Het kasuifel van Jacob I graaf van Horne.

Eene prachtige schilderij, van Quintin Metzys, naar men zegt, voorstellende Christus' lichaam in den schoot zijner H. Moeder, geschonken door den Heer de Huan (die later als broeder der orde onder den naam Nepomucenus te Maastricht overleed).

In de kerk eene fraaie copie van Rubens' afneming van het Kruis, door Pater Petrus van den Berg, te Weert geboren (pater Gonzales).

Verder vindt men er een schilderij met feiten uit het leven van St. Antonius.

Bij particulieren.

Bij de familie Wagemans in de Beekstraat, eene schilderij van Jan Adriaan van der Drift, den bekenden kunstschilder bij Kramm en Immerzeel gunstig vermeld, geboren 1808 te 's Gravenhage, overleden 23 Maart 1888 te Weert, medestichter der Haagsche etsschool, die in 1851 zich te Roermond vestigde en verschillende stadsgezichten schilderde, later naar Weert ging en ook daar fraale stadsgezichten afmaalde. Hij woonde bij de familie Wagemans voornoemd.

De schilderij stelt voor de parochiekerk met toren, de markt, het gesticht der broeders (pensionaat St. Louis) en de korenmarkt. Het is een groot en fraai stuk.

Bij den Heer Mathijssen in de Maasstraat, een vriend der schilders, wordt een schilderstuk bewaard, voorstellende een gezicht op het klooster der Minderbroeders buiten de stad op de Biest en het akkerveld genaamd de Haag, met koren en schoven. Het is een klein en lief schilderstukje.

De Heer Verleg, thans overleden, bezat een schilderstukje, voorstellende een gezicht op het kasteel van Weert, waarschijnlijk thans in het bezit zijner moeder.

Over een fraai schildpaddenkastje, afkomstig van het kasteel van Weert, thans in het bezit van pastoor Leens, geboren te Weert en pastoor te Oirlo, schreef ik in de *Maasgouw* 1892, p. 9.

Men zie voor het zilverwerk der schutten Bijlagen 27—80.

Liber paralipomenon of eenige in de chroniek overgeslagen feiten met toelichtingen.

Evenals zelfs in den Bijbel op het boek der chronieken een boek der overgeslagen feiten volgt, zij dit ook na onze chroniek het geval :

1525, 2 Dec. Jacob van Horne, graaf van Horne, heer van Altena, Weert, Corteshem en Hanelgyem (?), staat aan zijn onderhoorigen van Nederweert toe de accijnzen jaarlijks te verpachten, zonder ze echter te vermeerderen of te verminderen buiten zijn toestemming. Zij mochten jaarlijks de Peel openen en sluiten naar gewoonte met verlof des schouten. Zij moesten jaarlijks 50 gulden aan den graaf daarvan betalen. Maar stierf de graaf en zijn broeder Joannes, de Luiksche proost, zonder wettige kinderen, dan waren zij vrij van die betaling. (Apotheca Sancti Servati, dl. VI, bladz. 510).

1548—49. Er wordt van het luiden der klok bij onweder gewaagd.

Dit jaar had men een proces met de tollenaars van Leuven. Wij leeren hieruit kennen wat alzoo de honorarium's waren van rechtsgeleerden in dien tijd, wat betaald werd voor copieerloon, enz. :

De deurwaarder die naar Leuven reisde om de tollenaars tot restitutie aan te manen en de knecht des procureurs om de acta te schrijven naar inhoud van heer Johau Ghysen's cedulen, kregen samen 3 gulden. Frans Karis die naar Brussel reisde met een brief van procuratie aan den procureur 24 stuivers; een man van Brussel, die het geld van de tollenaars bracht kreeg $1\frac{1}{2}$ stuiver; de secretaris (ick staat er in de rekening) en Aert in der Yseren Craen reisden naar Turnhout, $20\frac{1}{2}$ st.; de secretaris met burgemeester en Aert over Turnhout naar Brussel, 7 gulden 10 st.; bij deze laatste gelegenheid kreeg de deurwaarder der rekenkamer aldaar 21 st. De secretaris ging met den schout naar Brussel, wat 10 gulden 7 stuiver 1 ort kostte; de „dictoir” van de rekenkamer die den besloten brief gaf, kreeg 23 st. Maar te voren werd gedronken in den Eenhoeren 1 kwart wijn, do schout huurde daar ook een paard, alles samen voor $6\frac{1}{4}$ st. — Merten de schrijver en de secretaris Morten Berckenbosch (en ick) reisden over Antwerpen naar Brussel en verteeden 11 gulden 16 st.; Gerit van Haelen en de secretaris reisden ook naar Brussel, en verteeden 5 gulden $1\frac{1}{2}$ stuiver. Toen „Aert der burgemeester ende

ick" den eersten zegel en brief medebrachten uit Brussel had men 15 gulden 2¼ stuiver verteerd. Meester Jacob Boen kreeg toen een geschenk van 8 bescheiden Philips gulden, 10 gulden 16 st.; ook werd hij tot twee maal toe te gast gebeden, men dronk 4 kwart wijns telkens en verteerde telkens 12 stuiver. Ook gingen „Aert ende ick" naar Brussel toen de tollenaars dag van oppositie hadden; zij verwierven wederom „bryeff ende zegele", de procureur kreeg 21 st., de advocaat 23 st., de knecht des procureurs 5 st., die van den advocaat 4 st., alles samen met zegel- en schrijfgeld betaalde men nu 18 gulden 12½ st. De secretaris die den tolbrief schreef en onderteekende kreeg 12 st., de knecht van meester Jacob Boen die hem copieerde 21 st.

1548—49. Het volgende dat een helder licht werpt over het feit van de plechtige ontvangst van broeder Hieronymus van Weert (Mart. Gorkum) in 1548—49 in zijn geboortestad, welk feit in onze chroniek op dat jaar wordt vermeld, ontleen ik aan een hoogst belangrijken brief van den ZEerw. Pater J. VAN ROOYEN, minderbroeder te Weert.

Ik heb bij mijne tehuiskomst met onzen Zeer Eerw. pater Nieuwenhuizen gesproken over de feestelijke ontvangst van pater Hieronymus, toen hij voor de eerste maal zijne geboorteplaats, Weert, bezocht. Volgens het gevoelen van pater Nieuwenhuizen is deze pater Hieronymus niemand anders dan de H. martelaar, die in 1522 te Weert geboren, in 1572 9 Julij te *Brielle* voor het geloof is ter dood gebracht, doch als martelaar van *Gorkum* met nog 18 andere geloofshelden vereerd wordt. De feestelijke inhaling in 1549 door zijne familie en stadgenooten is hoogst waarschijnlijk geschied ter gelegenheid van zijne terugkomst uit het H. Land, alwaar hij eenigen tijd zich heeft opgehouden. Hoe lang kan met zekerheid niet gezegd worden. Estius (uitgaaft 1603, lib. 2 Cap. 7. pag. 123: „aliquandiu... in monasterio sui ordinis moratus fuit". De minderbr. pater Henricus Sedulius (Henricus Vroom) in zijn „Historia seraphica" Antw. 1618... „aliquot annis Hierosolymis sanctissime vixit". (Cap. 3, p. 672).

Estius lib. 3, cap. XII p. 194 zegt dat pater Hieronymus bij zijn marteldood ongeveer 50 jaren oud was; hij moet dus omstreeks 1522 geboren zijn, in 1549 kon hij reeds 4 jaar priester zijn geweest, en 2 à 3 jaar in het H. Land; in die dagen werd een pelgrimstocht naar de heilige plaatsen van Jerusalem, als een daad van christelijke

moed en godsvrucht beschouwd. Inderdaad, de gevaren op reis waren groot, de weg vermoeiend en lang, het doel heilig. Daarom werden zij die zulk een reis ondernamen, bij hun vertrek, volgens ritueele plechtigheden uitgeleid, en bij hunne wederkomst feestelijk ingehaald. Dit nu zal in 1549 ook met pater Hieronymus het geval geweest zijn; in ons archief wordt daarvan wel geen melding gemaakt, doch daarvan zijn, wegens de droevige vervolgingsdagen van de kloosterlingen niet weinige merkwaardige stukken verloren geraakt.

Wij lezen bij eenige schrijvers, dat pater Hieronymus van Weert voor zijn intrede in de orde der Minderbroeders wereldlijk priester is geweest, en zij maken van hem zelfs een pastoor in de Kempen. Dit vinden wij onder anderen in het vertaalde martelaarsboek van Petrus Opmeer, een Amsterdammer, uitgeg. te Antwerpen 1700 bij Petrus Pratanus 2° dl. alsmede in het archief van het Aartsbisdom van Utrecht, 10° dl. bl. 289.

Wij vonden dit ook nog bij een ander schrijver. Bij Opmeer wordt die plaats genoemd *Goor in Brabant*, in het Utrechtsch archief *Guerchia in Brabantia*. Bij den ons ongenoemden schrijver leest men Guerchie (Guerchère) in Z. Brabant.

Bij later onderzoek is ons gebleken dat pater Hieronymus van Weert noch wereldlijk priester noch pastoor is geweest, maar dat hij doodeenvoudig eenigen tijd als assistent de pastoreele bediening heeft vervuld te Over-IJsche in Brabant, een aanzienlijk dorp nu ongeveer 4000 zielen tellende; in die gemeente was een stoornis verwekt, doordien twee priesters naar het pastoorsambt dongen. Door de kerkelijke overheid werd, met goedkeuring van zijn overste, pater Hieronymus daarheen gezonden, ofschoon nog niet lang priester zijnde. Hij is daar maar korten tijd geweest, want de zaak in kwestie had hij spoedig geregeld en alles naar wensch volbracht. Pater Henricus Sedulius (Hendrik de Vroom) *Historia seraph.* uitgegeven Antverplae 1618, C. 3 p. 672, zegt daarom dat hij (pater Hieronymus) quasi sequester egerat; en het blijkt uit dien schrijver dat Hieronymus niet lang daarna naar het H. Land is getogen, omdat hij t. a. p. zegt: „nam postea quam apud Overijschum celeberrimum Brabantiae pagum templi curionem, duobus inter se sacerdotius litigantibus, quasi *sequester* egerat; in Palaestinam profectus aliquot annis Hierosolymis sanctissime vixit, etc.”

Pater Cornelius Thielmann hist. der Gorc. mart. gedr. tot Loven 1628 zegt bl. 109 c. 2... „Pater Hieronymus“ die oock te Overysch (Overflischum) Over-Ysche) de pastorye bedient hadde (alser twee priesters daer oneenich waren, is daerna in Palestyno ghereyst) ende heeft sommige jaren te Jerusalem zeer heilighlyck geleeft. Estius reeds hierboven aangehaald, stelt den tijd van Hieronymus verblijf zeer kort, althans zoo heel lang niet. (Zie hier boven) in 1549 kon pater Hieronymus bij zijn feestelijke Inhaling reeds een jaar of vier priester zijn geweest.

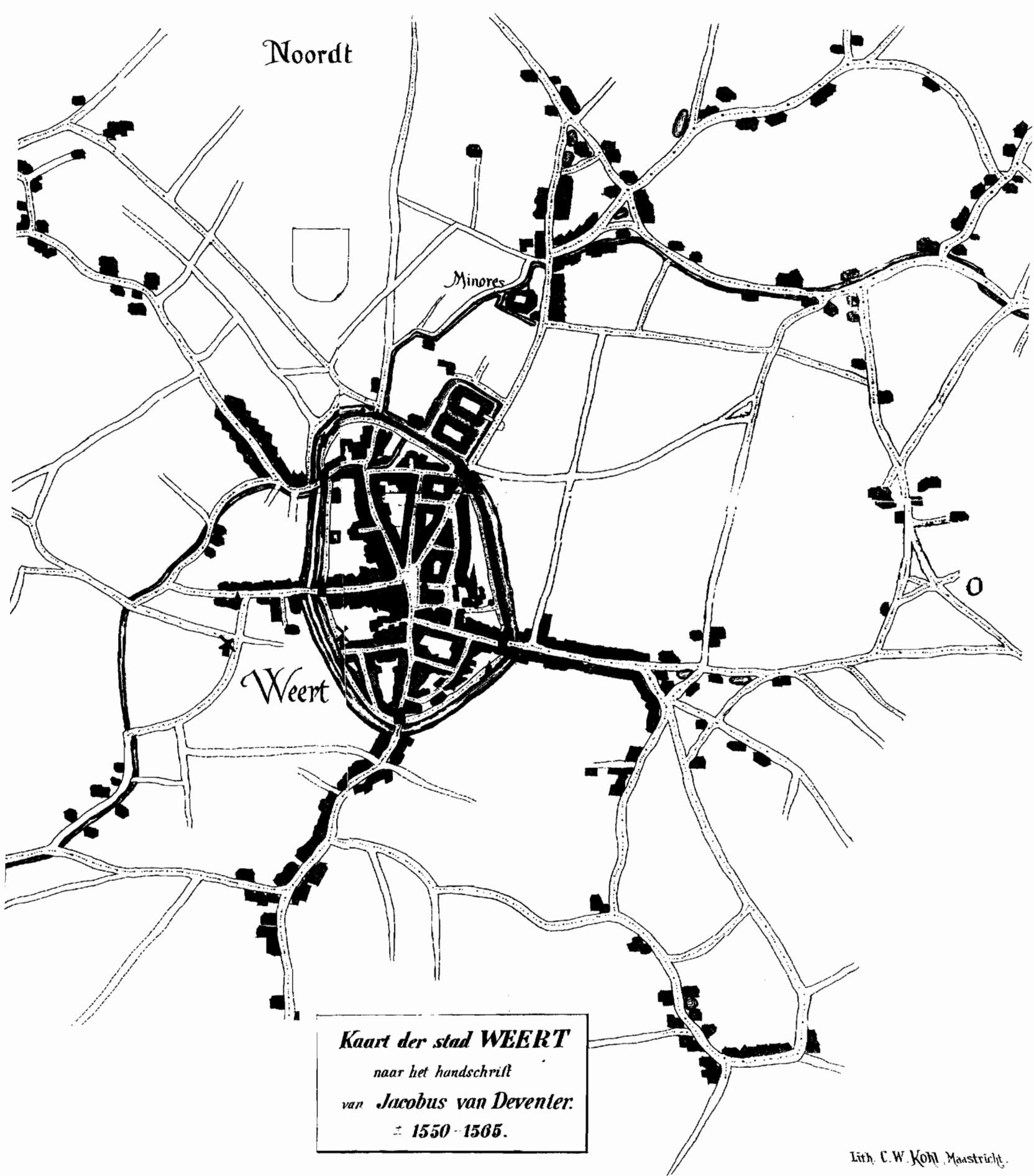
In het bijvoegsel behoorende tot *De Tijd* N° 9553, Maandag 2 Dec. 1878, lezen wij:

1° Petrus Opmeer, geb. in 1528 en † in 1595. Zijn werk „Historia martyrum Batavicornum, enz.“ is door hem wel vervaardigd maar niet uitgegeven; eer het tot die uitgave (later) kwam, kreeg pater Henricus Sedulius twee gedeelten ten gebruike, namelijk datgene wat Opmeer bepaaldelijk over de martelaars van Alkmaar en die van Gorcum geschreven had. Hij nam beide stukken in zijne „historia seraphica“ 1618 over, en alzoo verscheidene jaren na Opmeers dood. Doch voegde achter ieder stuk zijn eigen (Sedulius) aantekeningen, die hij zorgvuldig afgezonderd liet blijven van Opmeers tekst, omdat, zooals hij zegt „Opmerus censorem necdum habuerat, fuere pauca corrigenda“.

2° Wat de Alkmaarsche en Gorcumsche martelaars aangaat, moet men den Latijnschen tekst van Sedullus raadplegen, omdat Opmeer's Latijnsche tekst nog al omzichtigheid vordert. (Zie *De Tijd*.)

3° In 1700 kwam te Antwerpen bij Petrus Pratanus een martelaarsboek uit beschreven door den heer Petrus Opmeer, Amsterdammer, vertaler en bewerker bleef ongenoemd en onbekend. Doch het is niet te Antwerpen maar te Leiden gedrukt, bij den bekenden Leidschen drukker Pieter van der Meersche, (het Latijnsche pratum, Hollandsch: veld, weide; Vlaamsch: meersch). Er is een kerkelijke goedkeuring bijgevoegd in 1807 aan het handschrift van Opmeers Latijnschen tekst verleend, en dat daarenboven op v. d. Meersche's Holl. heiligen levens in het geheel niet behoorde. Het is curieus om het bijvoegsel van *De Tijd* hierboven vermeld, in te zien.

Eenige jaren geleden heeft men een nieuwe editie willen uitgeven van Opmeers martelaarsboek, doch slechts een deeltje daarvan zag

Noordt

Minores

Weert

Kaart der stad WEERT
naar het handschrift
van Jacobus van Deventer.
± 1550-1565.

het licht, wellicht ten gevolge van de opmerkingen destijds door *De Tijd* gedaan in 1878, N° 9553.

Summa summarum heeft de Weertsche rekening betrekking op de feestelijke inhaling van pater Hieronymus die in 1572 9 Julij, den marteldood is gestorven te Brielle, zijnde hij toen vicaris van het Minderbr. klooster te Gorcum, vroeger was hij gardiaan te Bergen-op-Zoom. In 1522 is hij te Weert geboren, in 1545 of 46 priester gewijd, heeft slechts eenige maanden te Overijsche als minderbr. de parochiale zorg waargenomen, en is kort daarna naar het H. Land gegaan, van waar hij in 1549 voor het eerst zijn vaderstad terugzag, waar hem die welkomseer zoowel van den kant der burgers als van zijne familie en medebroeders te beurt viel".

Zoover de Z. E. Pater van Rooyen, wien wij onzen hartelijken dank betuigen voor zijn nasporingen en moeite.

1559. Omstreeks dezen tijd vervaardigde de beroemde keizerlijke cartograaf Jacob van Deventer, op last van Philips II het plan der stad Weert.

Een minuut van het plan, afkomstig uit de nalatenschap van François van Aerssen, heer van Sommelsdijk, afgezant der Staten-Generaal in Frankrijk enz., werd 11 April 1859 te 's Gravenhage verkocht met meerdere kaarten, N° 81 van den Catalogo aldus vermeld: „Fragments d'anciennes cartes des parties de la Zélande et de la Flandre, ainsi que de la Hollande et de la Frise, plans de villes de ces pays, etc. tous dessinés et coloriés au XVIe siècle". Doze kaarten 152 in getal werden gekocht door Frederik Muller, den hoogstverdienstelijksten antiquaar te Amsterdam, en door hem aan W. Eekhof, archivaris van Friesland afgestaan; deze stond dit plan met andere die op Limburg betrekking hadden af aan het toenmalig Provinciaal Archief te Maastricht. (Zie de steendruk naar die kaart vervaardigd in deze bijdrage).

1573—1574. Jan Keteler, Cornelis Pompers en Peter van Winkel, worden als burgemeester genoemd.

Dit jaar wordt nog vermeld Reynder in de *Croon* als herbergier.

14 November 1573 vergaderden burgemeester en schepenen met kapellaan van Boven, om te beraadslagen wie om verlichting tot den hertog van Alva zou reizen.

De secretaris van den grooten raad van Brussel kwam met soldaten te Weert.

Ten tijde van den tocht van graaf Lodewijk werden zelfs tot in Gulik en Gulpen toe boden uitgezonden om te vernemen waar de vergadering was van zijn leger en naar het land van Valkenburg.

Men zond verder boden naar „coronel” Montesdoca (Montesz doke) te Maastricht op 30 Maart 1574. Op Beloken Paschen 18 April werd „coronel Mondragon” naar Diest geleid; ook wordt vermeld de „castelein” van Antwerpen die van Mook kwam; dit geschiedde 18 April 1574, toen werden brieven van wege den gouverneur te Antwerpen bezorgd.

De commissaris Camergo werd mede geleid toen de groote tocht door Weert kwam. Sancio d'Avila, het legerhoofd zelf, kwam 20 April van Mook.

De burgemeester Keteler bood zelf een rekwest namens de gemeente aan Zijn Excellentie te Antwerpen aan.

Er had ook een oproer plaats bij Hein Ketelboeters, waar, gelijk uit een andere post blijkt, soldaten ingekwartierd waren; burgemeester Cornelis Pompers ging naar Antwerpen en Aalst, waarschijnlijk wijl Alva daar was, om rapport te doen. Vermeld wordt nog kaptein Camely de Mont en de secretaris „van der Ae” die door ruiters werd geleid.

Er werd aan den hofmeester Castellen met advies van eenigen van het gerecht een Spaansch vel geschonken tot een „collen”?

Behalve Jorzy was Christoffel de Beyssen luitenant van het regiment van Toledo.

De koster Willem kreeg eene extra toelage van 12 gulden wijl hij ten tijde der pest naar veel plaatsen het H. Sacrament tot de zieken moest brengen.

Nog wordt vermeld een Mr Leenardt, rector, die voor zijn salaris 100 gulden kreeg.

1603, 3 Dec. De noot bij dit jaar eischt nadere verklaring. Op het einde of in het begin der vorige eeuw, zoo vertelde mij de secretaris van Weert „veneranda canitie senex” in den volsten zin des woords, week de familie Hugo uit Weert, zonder dat men weet, waarheen. De secretaris schreef eenige jaren geleden aan een Franschen geleerde, wiens naam hem ontgaan was en die, blijkens de dagbladen, zich met een onderzoek naar de afstamming des Franschen dichters bezig

hield, en die afstamming niet verder in Frankrijk kon nagaan, zijn vermoeden over de *mogelijkheid*, meer niet, dat er verwantschap tusschen den dichter en de Weertsche familie bestond, maar kreeg geen antwoord.

Uit de genealogische bijlagen, art. van Halen, blijkt dat er een Hugo kolonel in Spaanschen dienst was. De vader van den dichter Victor Hugo was krijgsoverste in Franschen dienst, o. a. te Nancy; nu is in het algemeen eene verwisseling van verschillende, ja zelfs van dezelfde leden van een familie op het punt van krijgsdienst in vroegere dagen geen zeldzaamheid; (er dienden zelfs geboren *Franschen* als krijgsoversten bij de *Pruisen*); toen nu een kleinzoon van Louis XIV, den Spaanschen troon beklom zijn tusschen Spanje en Frankrijk de betrekkingen veelvuldiger en vriendschappelijker geworden en geeft eene verwisseling van den Spaanschen met den Franschen dienst geen reden tot verwondering.

Het blijft echter een veronderstelling, meer niet, dat Victor Hugo verwant zou zijn aan de Weertsche familie van dien naam. Maar hoogstwaarschijnlijk waren de voorvaders van Hugo van Dietschen bloed, 't zij dan Elzassers, Duitschers of Nederlanders, Belgen of verfranschte Belgen uit Noord-Frankrijk; immers de naam duidt zulk een oorsprong aan. Hugues (men denke aan Clovis Hugues), Hugon, Hugonet, zou de Fransche naam zijn.

1745, 15 Mei. Beleening van de burg, stad en heerlijkheid van Weert en Nederweert met alle hun rechten en toebehooren, aan den licentiaat en scholtis Bernard Jozef Costerius, uit kracht van volmacht hem gegeven door Vrouwe Gabriëlle Françoise de Beauveaucraon, prinsesse van Chimay etc. in qualiteit als garde nobele van hare minderjarige kinderen.

1745, 15 Mei. Beleening aan denzelfden der stad Wessem met het hoog en laag gerecht en alle andere toebehooren.

1780. De schout Costerius kreeg voor het bijwonen der generale jacht en van een wolfjacht op verzoek van die van Buel en Maerheze bijgewoond, 26 guld. 5 stuivers.

Voor het abonnement des beuls te Roermond werd 32 gulden 18 stuiv. wegens de buytenie aan den scholtis Raemaekers te Roermond betaald.

De hofbode die een besloten brief overbracht, meldende een victorie der Oostenrijkers op de Pruisen, waarvoor een Mis met *Te Deum* geschiedde, kreeg 4 gulden.

Voor 8 witte flambouwen voor de „kersbruyten” en de processie op kermis en H. Sacramentsdag, werd 8 gulden betaald.

De bisschop van Roermond komt te Weert.

Errata et addenda.

- De 2° noot bij 1360, 8 Maart vervalt; onder de bijlagen in de noot bij het charter op dien datum is deze vraag opgelost.
- Op 1476, 20 Oct. 2° regel van onderen staat Loxelhem lees: Lopelhem.
- „ 1510, 11 Nov. De proost is waarschijnlijker Jan I van Horne toen proost van St. Lambert te Luik.
- „ 1540, 1 Mei 4° regel van boven staat aan Herman lees: van Herman.
- „ 1548 vond ik nog vermeld een „begenckenisse” met Halfvasten; ook wordt dit jaar vermeld een her Jan Ghysen die „nae inhalt eendor cedulen aen der toll brieff te copieren ende van zynder schoelen te bewaeren ende andere saken” 2 gulden 10½ stuiver kreeg. „Heer” voor een naam beteekent dat die persoon priester was. Zouden met de „schoelen” die hij bewaarde de Latijnsche scholen bedoeld zijn?
- „ 1572, 2° regel van onderen lees: des gouverneurs.
- „ 1573, 2° „ „ boven staat lood lees: lonten.
- „ 1578, 7 en 10 Nov. 3° regel van boven staat Strijken lees: Screykens.
- „ „ 10 Dec. 13° regel van boven staat Koermen? lees: Koenen.
- „ „ zonder datum, 10° regel van onderen staat 63 lees: 46.
- 1574, 22 April 7° regel van onderen staat 72 lees: 12. (Deze vergoeding gold het verlies van den besten mantel des burgemeesters).
- 1573—74. De kosten zijn vrij laag opgegeven en bij benadering berekend. De compagnie van Toledo veroorzaakte wel 1583 schade aan geld; de ruiters van Hans Walhard kostten der stad wel 3484 gulden. Eene juiste berekening zou zeer moeielijk zijn, daar eerst na lang zoeken blijkt hoe die oude stadsrekeningen in elkaar zitten.
- 1574, 25 Aug. 4° regel van onderen en 6 Nov. 3° regel van boven lees: Jorsy de Musaca.
1615. 1 Sept. 8° r. v. o. lees: huwde met Anna Cael van Rees.
- 1760, 7 Aug. 5° regel van onderen staat gewuzen lees: geuzen.

1761, zonder datum, staat Mombiro lees: Momboir.

1774, „ „ lees: Aan dit altaar was in 1778 nog een versiersel aangebracht voor 17 gulden 5 stuivers.

1886, 16 April. Dat pater Lynen te Weert kloosterling was is eene onjuistheid, verschuldigd aan mijn zegsman den redacteur van het Luiksche *Journal historique* 1886; hij was echter in een ander klooster der orde, vóór de opheffing, pater geweest.

Bijlage N° 17, noot 2, lees: Covet een kap of hoofddeksel, of schouderkleed. Zie A. Matthaeus Anal. (Ed. 1788) I, 420, Kiliaen editie van Hasselt in voce Lambertus Hortensius, liber 7, hist. in fine.

Bijlage N° 91. De rekening 1548—1549 is geteekend door den schout Gillis Schellardt, die dus bij de schouten moet gevoegd worden.

In 1543—44, 1555—56 wordt er van broitsusteren gesproken die 8 gulden krijgen, in 1586—87 wordt van zwarte zusters gewaagd; wij hebben de meening geopperd dat hier de zusters van den Broodboomgaard te Roermond bedoeld worden, die ook zwarte zusters heetten; nu vinden wij in de rekening van 1578—74 vermeld dat de zusters buiten Weert voor hun gagie 8 gulden kregen; dat jaar heerschte de pest te Weert, gelijk blijkt uit de vermelding van het feit dat de koster voor het brengen van het H. Sacrament naar de zieken eene toelage kreeg. Zouden nu die zusters buiten Weert niet de broodzusters zijn geweest, die daar de pestzieken verpleegden, gelijk meer geschiedde buiten de steden?

Op het jaar 1548 vermeldde ik dat de stads privilegiën met doosjes en al zijn verdwenen; slechts één dat van 1514, 12 Sept. is nog over in origineel; maar „en revanche” zijn andere hoogst belangrijke stukken uit het archief „bij ongeluk” in handen van particulieren geraakt, bijv. het testament van een der graven van Horne (van Jan I wellicht).

Bijlage 38. „Een ander broeder is schilder te Brussel” *vervalt*.

Bijvoegsel van bijlage 34, N° 4.

Wij ontvingen nog van den Zeer Eerw. Heer J. HABETS, wien wij daarvoor onzen hartelijken dank zeggen, de volgende door hem samengestelde genealogiën der aan elkaar verwante familiën de Brias, von Linsingen en de Smackers.

1. *De Brias.*

Franciscus de Brias de Hogendoorn, majoor van een regiment dragonders in Keurpaltzischen dienst, stierf 2 Maart 1705, zoon van Horatius en Catharina Damas.

Hij had tot huisvrouw Anna Mechtildis de Holsbecker, weduwe van Frans de Corswarem en van Ferdinand de Smackers. Hun kinderen:

Claudius Emmanuel, geb. op het kasteel te Horne, huwt 1° Helena van der Schaeren, waarvan 2 dochters a) Maria Anna Mechtildis, die huwde met den baron Ernest Albrecht Antoon Willem van Linsingen, majoor in Holl. dienst, en b) Joanna Agnes Florentina, die in 1° huwelijk zich verbond met den ridder de Ribaux, kapitein in 't regiment van Horion in Franschen dienst, en in 2° huwelijk met Michael Karel Janssens, kapitein der grenadiers in 't regiment de Los-Rios.

Claud. Emmanuel huwde 2° met Claude Emmanuele Helena de Bree, voerende in een veld van sabel drie gulden adelaars.

Kinderen uit dit huwelijk zijn:

1° Jan Frans Baptiste, priester op zijn kasteel te Baexem.

2° Maria Albertina de Brias huwde Constantinus Wagemans, advocaat te Weert.

De riddermatige familie de Brias stamt uit België en voert een gedeeld schild, boven van sinopel beladen met drie gulden vederen, onder van goud beladen met een rechtsgaanden leeuw.

Een tak der familie de Brias werd bij open brieven van Keizer Joseph II, gedateerd Weenen 21 Febr. 1787, tot graaf verheven in den persoon van Jean Frédéric Joseph de Brias, heer te Hollenfeld (1) etc., lid van den adelstand van Luxemburg, luitenant-kolonel in het

(1) De Brias de Hollenfeldts voeren: D'or à la fasce de sable accompagnée de trois cormorans du même becqués et membrés de gueules, rangés en chef. Casque couronné, cimier un cormoran de l'écu issant et essorant dans l'attitude de l'aigle héraldique, lambrequins d'or, de sable et de gueules.

Keizerlijk leger, zoon van Jan Bapt. Dominique heer te Hollenfeld, la Rochette etc. en van Anna de Bayer. (Titres de Noblesse p. 280.)

2. *Van Linsingen.*

Een zeer vertakt en uitgebreid adellijk geslacht uit Duitschland, dat zijne stamzetels heeft te Agnesdorf, Birkenfeld, Burgwald, Hescheau, Remstedt, Mönchhof, Ringelrode, Sittendorf, Udra, Tilleda etc. en in een veld van keel 3 balken voert van azuur, beladen met 7 bezanen van zilver 8—8—1.

Ernst Frederik Hartman uit de linie Birkenfeld, Keur-Maintzschens officier en commandant te Starckenberg overleden te Hippenheim in April 1756, zoon van Hans Albrecht, Keurmainzschens officier en gerechts-assessor, † 9 Jan. 1718 en Anne Wilhelmine Marie von Zerzen von Rinkeln. Hij huwde te Roermond den 17 Maart 1709 Theresia van Maroyen, voerende in een veld van azuur eene witte lelie en won bij haar de volgende kinderen.

-
1. Anna Helena
Maj ^e
geb. te Luik
31 Jan. 1710. | 2. Willem Mathias
geb. te Venlo
25 Oct. 1711. | 3. Anna Sophia
× Jan Frans
Brusselaers. | 4. Ernest Albrecht
Antoon Marcus
Willem
geb. te Walhausen
25 Sept. 1719
gest. 4 Juni 1768
als Hollandsch
majoor te Weert,
huwde Joanna
Marie Anne de Brias
de Hogendoorn
den 21 Jan. 1749
te Weert. |
|---|---|---|---|

-
1. Claudius Emmanuel
geb. te Yperen
8 Jan. 1750,
kanonik van
Ste Gertrude te
Leuven in 1770,
verliet die abdij
wegens ziekte. | 2. Helena
Josephina
geb. te Weert
14 Nov. 1751
Stiftsdame te
Xanten,
orde van Citeaux,
28 Sept. 1779
× te Leend
10 Dec. 1804. | 3. Joanna Theresia
geb. te Weert
6 April 1758,
stierf te Weert
6 Nov. 1809.
Zij was gehuwd
te Weert
8 Febr. 1785
met
Adriaan Frans
van Moorsel,
med. doctor,
geb. te Helmond
1742. | 4. Joseph
Frederik
Christophe
Albrecht
geb. te Weert
1760
† te Weert
13 Sept. 1779. |
|--|--|---|--|

Zie over deze familie „Geschlechts-folge der Uralta- Ritter- und Stiftsamtsige familie von Linsingen“, door A. E. von Linsingen, K. Preussische Obrist-Wachtmeister, Erfurt, 1774, in 4°.

8. De familie de Smackers te Weert.

Bij diploma van den 12 Feb. 1706 en geregistreerd in de kamer heraldiek te Luik in 1707, schonk Keizer Joseph I voor de diensten die de familie de Smackers den Koning van Spanje steeds had bewezen, aan Godfried de Smackers raad en admodiateur te Limburg, heer te Mirwart en Montigny en zijne broeders Ferdinand en Michaël en hunne respectieve nakomelingen den titel van adel en tot wapenschild: in een veld van sabel een schip van goud met zilveren vlaggen, gekroond met een kroon van 9 perlen in goud en 2 gouden luipaarden tot schildhouders. In — 1728, 18 Nov. werd de adel bevestigd van Nicolaus Edmond de Smackers „écuyer seigneur de Mirwart et de Montigny. (Liste et titres de noblesse p. 116).

Ferdinand, broeder van Godfried en Michaël, admodiateur te Horne huwde Anne Mechtilde de Holzbecker weduwe van Andreas de Corswarem.

Onder hunne kinderen :

1) Hendrik Godfried, kapitein in het regiment van Louis de Wolfenbüttel in keizerlijken dienst, sterft 1744 te Luxemburg.

2) Jan de Smackers, admodiateur te Horne † 24 Nov. 1752 te Weert; hij huwde 12 April 1705 te Thuin Maria Antoinetta Marchot. Hunne kinderen :

a) Godfried Ferdinand geb. op het kasteel te Horne 10 Sept. 1706, geestelijke rector van het beneficium van het H. Kruis te Roermond, stierf 26 Aug. 1755.

b) Jan Willem, luitenant in het regiment Wolfenbüttel, geb. 7 Jan. 1708 te Horne † 1737 te Luxemburg.

c) Anna Josepha, geb. 10 Juli 1710 † 31 Maart 1773, te Thiel begraven in de Prot. kerk.

d) Anna Wilhelmina, geb. 12 Dec. 1712, huwt te Caulille Jan Christiaan Lenoir.

e) Maria Helena, geb. 8 Dec. 1714.

f) Clara Gertrudis, geb. 10 Feb. 1717 † 5 Nov. 1782 te Weert, huwde Pieter Marcel Scheenarts, secretaris der stad. Deze 3 laatste geb. op het kasteel Goor en gedoopt te Nederweert.

g) Emmanuel Joseph, geb. te Weert den 28 Maart 1721, raad van

Hare Koninkl. Hoogheid Cunigonde van Saksen prinses-abdis van Thorn en Essen en haar lijfmedicus, volgens patent, dateerende Ehrenbreitstein 22 Maart 1778, overleed te Weert 26 Feb. 1798. Hij huwde Maria Francisca de Borman, geboren te Maeseyck en † te Weert 28 Maart 1797.

